

GRÁTZER
JÓZSEF

Szónakoztató
Főötletések
Eseles
Csakafintaságok

**SZÓRAKOZTATÓ
IDŐTÖLTÉSEK
CSELES
CSALAFINTASÁGOK**

**ÍRTA:
GRÁTZER JÓZSEF**

Előszó

Mit csináljak? - kérdi a kisgyerek a mamájától, ha már unja a babáit, a főzőcskét vagy a hintalovat és a többi játékot.

Mit csináljak? - töpreng a beteg gyerek, ha éppen nincs látogatója.

Mit csináljunk? - hallható gyakran a sétatéren vagy vendégségben összekerült gyerekektől.

Mit csináljunk? - tanakodnak feladatuk végeztével, hosszú, esős vasárnapokon, unalmas téli estéken a testvérek, elemisták, gimnazisták, egyetemi hallgatók és néha a szülők is.

A sok »mit csináljak«-ra felel nektek a Sicc.

Ezeket csináljátok! Mert aki ezt a könyvet jól ismeri, mindig tudni fogja, mivel töltsse el érdekesen, mulatságosan, hasznosan szabad idejét akár egyedül, akár másokkal, anélkül hogy drága játékokra sok pénzt kiadna. A legtöbbször semmi segéd-eszköz nem kell, csak jókedv, leleményesség, idő, némelyikhez egy ceruza, papír, egy skatulya gyufa, egy pohár, egy bot stb., tehát csupa olyan dolog, ami otthon megvan.

Szeretettel jön hozzátok a Sicc, foglalkoztatok ti is szeretettel vele.

Budapest, 1935. július

GRÁTZER JÓZSEF

Ezermester

Ha azt akarod, hogy okosnak, ügyesnek, szellemesnek tartsanak, ha azt akarod, hogy ötletes barátaid cserébe hasonló ötletes dolgokkal szórakoztassanak, olvasd el figyelmesen a következőket!

VASGYÚRÓ

Azt mondom, hogy: olyan erős vagyok, mint Sámson volt.

Természetesen ezt a többiek nem hiszik el. Erre a leghiteltlenebbnek, aki körülbelül olyan nagy legyen, mint én, azt mondom:

- Állj szembe velem, fogj meg a két könyökömmel (mint az ábrán látható) és próbáld most széthúzni a két mutatóujjamat.

Nem tudja széthúzni!

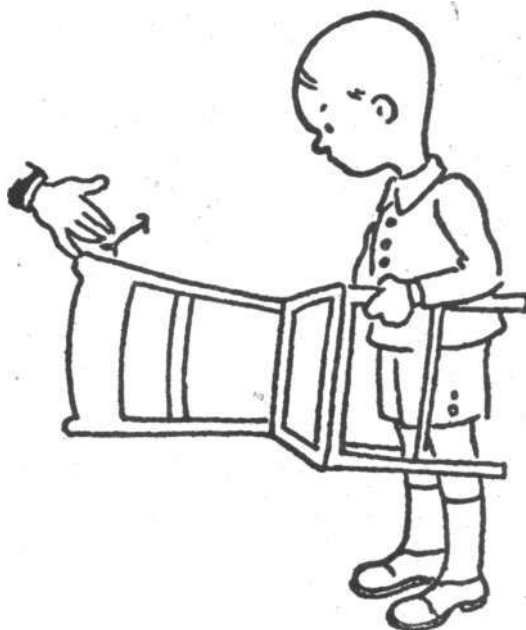
EGY UJJAL

Ezután újra mondjuk, hogy: *olyan erős vagyok, mint Sámson volt.*

Aki ezt még most sem hiszi, azzal az ábrával szerint felemeltetek egy széket, úgy hogy ő

a szék lábai közt legyen s a szék karfája vízszintesen legyen előtte.

Akárhogy is erőlködik, én a *kisujjammal* el tudom a széket nyomni (fordítani) a nyíl irányában óvele együtt. Akár körös-körül is tudom forgatni.

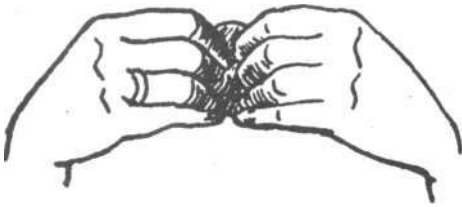
Ha ekkor sem hiszik, hogy vasgyúró vagy, fordíts!

HAJLÍTÁS

Azt állítjuk, hogy egy ötpengőst meg tudunk görbíteni, és ezután egy mozdulattal újra kiegyenesíteni.

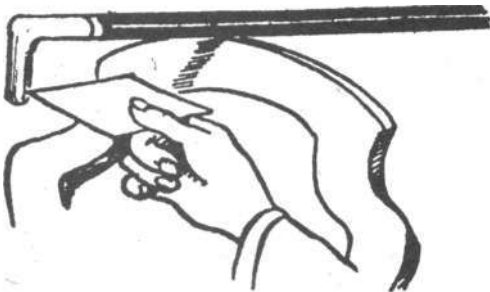

A képen látható módon fogjuk meg az ötpengőst két kézzel (a hüvelykujjak a túlsó oldalra kerüljenek), és tegyünk úgy, mintha kettőbe akarnánk törni, azaz az ujjakat a fenti helyzetből a lenti helyzetbe mozgatjuk és vissza. Ezáltal a többiek úgy látják, mintha a pénzt legörbítettük volna.

Ugyanezt meg lehet tenni órával, cigarettatárcával, vasdarabbal, szivarral (esetleg ropogtatni is lehet!), ceruzával stb.

ELEKTROMOS PAPIR

Száraz, meleg időben igen könnyű a papírost elektromossá tenni. Csak egy kéfével vagy száraz tenyereddel kell többször megdörzsölni. Ez a papír azután kezdedhez, arcodhoz, ruhádhoz hozzátapad, mintha enyves volna.

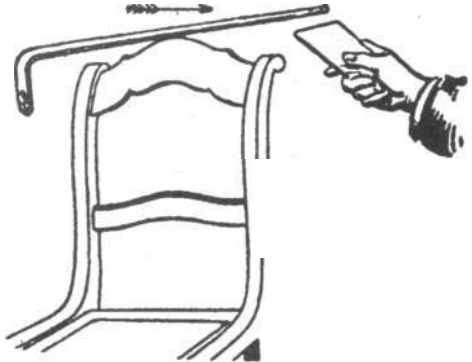
Vastagabb papírt is elektromossá tehetsz, mely esetben kisebb tárgyakat magához vonz. Ezzel kapcsolatban érdekes mutatványt is végezhetsz:

Egy szék gömbölyű támlájára helyezz a rajz szerint egy botot egyensúlyba, és add fel a társaságnak a feladatot: *Tessék a botot egyensúlyi helyzetéből kibillenteni anélkül, hogy hozzányúlának, ráfújjanak vagy a széket megmozdítsanak.* Persze senki sem fogja tudni megcsinálni. Erre te

egy levelezőlap nagyságú papírlapot dörgölj erősen ruhádhoz, és az így elektromossá vált papírt közelítsd, a rajz szerint, a bot fogantyújához, mely erre lassan kibillen egyensúlyi állapotából és a székről leesik.

A kísérlethez feltétlen száraz - esetleg melegített - papírt használj, és a szövetdarab is legyen száraz, melyhez dörgölöd, mert ellenkező esetben nem fog sikerülni a kísérlet.

A BÜVÖS SZÉK

Az ábra szerint tegyetek keresztbe egy széken egy botot úgy, hogy egyensúlyban legyen.

Ha most egy megmelegített kártyalapot tartotok hozzá közel, akkor a bot vége szép lassan (a nyíl irányában) megindul a kártya felé. Ha a kártyát mindig odább és odább tartjátok (s elég ügyesek vagytok), akkor a botot köröskörül lehet forgatni, amíg eredeti helyére tér vissza. (Fontos, hogy a szék támlája felül minél gömbölyűbb és simább legyen!)

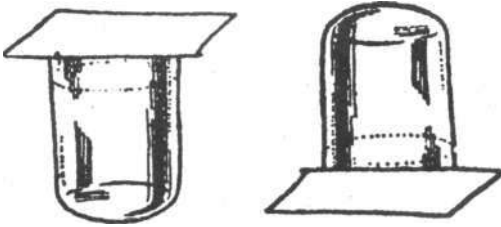
OLLÓ NÉLKÜL

Ha nincs ollónk a nem túl erős spárca elvágására, akkor úgy csavarjuk bal kezünk hüvelykujja köré és a kéz hátsó része körül, ahogy a két rajzon látható előlről és hátulról.

Ezután jobb kézzel megrántjuk a szabadon álló végét, és a spárca elszakad, anélkül hogy megsértené kezünket.

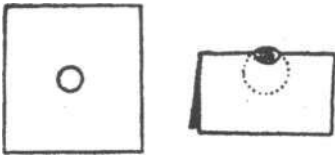
FEJJEL LEFELÉ

Ha egy poharat teleöntünk vízzel, s egy papírlapot föléje teszünk, a poharat (lassan!) meg lehet fordítani, s nem ömlik ki belőle a víz. (Lásd a jobb oldali ábrát.)

(Legjobb, ha legelőször a konyhában próbáljátok ki!)

TEVE A TŰ FOKÁN

Fektesz tiszta papírosra egy pengőt és hegyesre faragott ceruzával rajzold fel a körvonalát a papírosra úgy, hogy a ceruzát szorosan a pénzdarab oldalához nyomod. Az így nyert kört aztán éles ollóval pontosan vágd ki. Ekkor olyan nagy lyuk lesz a papíron, mint a pengős.*

Ezután megmutatod a társaságnak ezt a kilyuskasztott papírost, és felszólítod őket, hogy egy kétpengőst dugjanak át rajta. Erre persze senki sem fog vállalkozni, mert a kétpengős jóval nagyobb, mint az egypengős.

Most a papírost kétrét hajtod úgy, hogy a hajtás a lyuk átmérőjére (közepére) essék (1. a második rajzot). Ezután a kétpengőst a hajtás alá dugod, élével a lyukba illeszted, a másik kezoddel pedig fönt megfogod és kihúzódsz. Ugyanis a papíros ruganyosságánál fogva a lyuk helyett alakult két félkör megnyílik és annyira megtágul, hogy a kétpengős keresztülsúsztatására elegendő hely keletkezik.

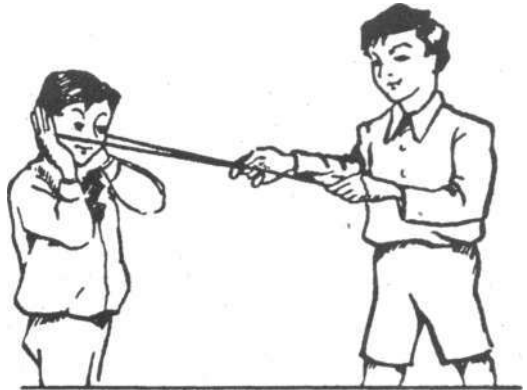
FÚJJ, KI TUDJA, MEDDIG

El sem tudjátok képzelni, hogy az ember a tüdejében lévő levegővel mily nagy súlyt tud felemelni. Vegyetek egy hosszúkat, erősebb papír-

ból készült zacskót, vizsgáljátok meg, nincs-e valahol kiszakadva; tegyétek a zacskót az asztalra úgy, hogy szája már az asztal szélén túl legyen. A zacskóra most tegyetek, amint a rajz mutatja, könyveket vagy súlyokat. Azután guggoljatok le úgy, hogy szájatok a zacskó nyílásával egy magasságban legyen, fogjátok meg kezetekkel a zacskó végét, szorítsátok a szájatokhoz és szép nyugodtan fújjátok bele a tüdőtokból a levegőt. A könyvek, súlyok fel fognak emelkedni. Rakjátok ezután mindaddig több könyvet vagy súlyt a zacskóra, míg fel tudjátok emelni. Ha most a zacskón volt tárgyak súlyát mérlegesen leméritek, meg lesztek lepve, hogy a tüdőtokben volt levegővel mily erőt tudtatok kifejteni.

ÁGYÚSZÓ A SZOBÁBAN

Ha kíváncsi vagy, milyen is az az ágyúdörgés, amit apukád hónapokig és évekig hallgatott kint a fronton, kérd meg testvéredet, hogy a rajz szerint tartson a fejére, a füled nyílása fölött pontosan egy vékony spárgát, azt feszítse ki és másik kezével, illetve körmével pengesse, mint a hegedűhúrt szokták. Ha most két tenyereddel a spárgát a füledhez szorítod, olyan hangos ágyúdörgést hallasz, mintha az utca túlsó oldalán volnának a tűzokádó szörnyetek felállítva.

EGY »ÉDES« MUTATVÁNY

Szólítsuk fel először azt, vagy azokat, akiknek tudományunkat bemutatjuk, hogy próbáljanak gyufa vagy gyertya lángjánál egy kockacukrot meggyújtani úgy, hogy az lánggal égjen. A cukor be kormozódik, megbarnul, olvad, de nem gyullad meg.

Azután vegyünk elő egy kockacukrot, melynek egyik sarkára észrevétlenül rászórtunk cigaretta- vagy szivarhamut (és beledörzsöltük), és tartsuk a hamus sarkot a lángba. - Mindenki csodálkozására a kockacukor meggyullad, és szép, kék lánggal ég egy ideig.

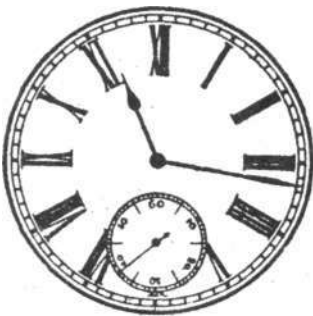
EGYSZERŰ SZÉLMOTOR

Vágjál vékony papirosból két egyforma szalagot, melyeknek hossza 15 cm, szélessége pedig 2 cm. Sodord össze a két szalagot kb. 10 cm hosszban és aztán a megmaradt két darabot hajtsd félre jobbra-balra úgy, hogy az egésznek Y alakja legyen.

Ha szélmentes időben ezt a kis játékot az ablakból leereszted, az sebesen forogva fog leszállni és oly gyorsan fog pörögni, hogy két ágát nem is lehet szemmel tartani. Miután a levegő ellenállása csökkenti az esés gyorsaságát, ez a kis papiroscsavar meglepő hosszú ideig lebeg a levegőben. Ha sok ilyen szélmotort csinálsz különböző színű papirosokból, az udvaron álló gyerekek nagy gyönyörűséget fognak tájázni bennük, mert sokáig lebegnek, mint tarka pillangók a levegőben.

ISMERED AZ ÓRÁDAT?

Akár hiszitek, akár nem, *nem tudom pontosan megmondani, hogy milyen az óram számlapja.*

De nemcsak én, hanem más se tud minden kérdésre pontosan felelni, amit az órájával kapcsolatban feladunk. Ez azért van, mert az ember már olyan sokszor látta az óráját, hogy már nem is nézi. Próbáljátok ki (természetesen az órákat eltakarva), hogy tudtok-e felelni a következő kérdésekre:

1. Római vagy arab számok vannak rajta?

2. Minden szám rajta van? (A 6-os hiányozni szokott s az 5-ös és 7-es sarka is.)

3. Van rajta másodpercmutató?

4. Mi van a számlapra írva? (óragyár neve stb.) Kis betűkkel vagy nagy betűkkel?

5. Ha római szám van rajta, milyen a 4-es? (Mindenki IV-et ír, noha IIII-es van minden órán.)

6. Soroljátok fel a másodpercmutató körüli számokat! (10, 20, 30, 40, 50, 60 szokott rajta lenni.)

7. 13–24-ig is rajta vannak a számok?

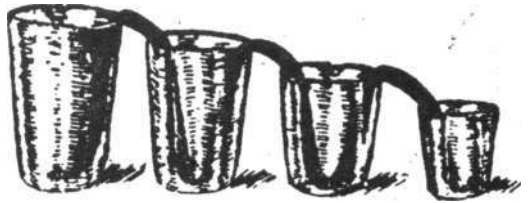
8. A.ó-osból látszik valami?

9. Az órákat jelző számok függőlegesek vagy átlós irányúak?

10. Hány szín található az órán?

(Leghelyesebb a válaszokat leírni és a végén összehasonlítani az eredeti helyzettel!)

VÍZVEZETÉK

Állítsunk fel egymás mellé poharakat úgy, hogy mindegyik kisebb legyen a megelőzőnél. Egy posztósávot valamennyi poháron keresztül úgy fektessünk, hogy mindegyik pohárba csüngve, azok fenekét érintse.

Ha a legnagyobb poharat megtöltjük vízzel, akkor *S>csoda* fog történni, mert a víz megindul, s átsétál egyik pohárból a másikba,

j

GONDOLATOLVASÁS

Nagyon érdekes bűvészmutatvány (?) ez, csak az kell hozzá, hogy a játékvezető előre összebe-széljen azzal, akinek a *gondolatait fogja kitalálni*. Legyen ez a fiú a Gyuri.

A játékvezető kivesz a zsebéből négy tárgyat: zsebkés, ceruza, radír, zsebkendő. Ezután Gyurit kiküldi. A többieknek azt mondja, hogy ha Gyuri bejön, *kifogja találni, hogy melyik tárgyra gondolnak*, anélkül hogy beszélne vele vagy bármilyen jelet adna neki.

Ezután a társaság megegyezik abban, hogy a ceruzára gondolnak.

A játékvezető kiküldi Évát a Gyuriért, Éva bevezeti Gyurit csukott szemmel.

Gyuri megáll az ajtóban s kijelenti, hogy a *ceruzára gondoltak*.

A társaság csodálkozik s nem gondol arra, hogy a játékvezető becsapta őket, mert előre megállapodott Gyurival, hogy *ha Éva megy kiérté, akkor ceruzát gondoltak*, ha Lajos, akiccr radírt, ha Feri, zsebkést, ha pedig Laci, akkor a zsebkendőt gondoltak.

Természetesen ezt nem lehet sokszor egymás után megcsinálni, mert rájönnek.

A LEBEGŐ KENDŐ

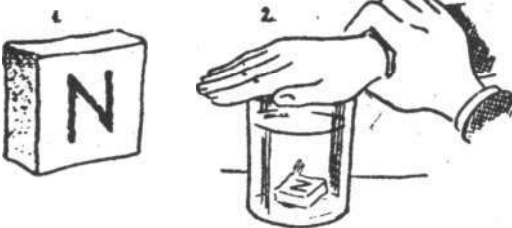

Ezt a mutatványt csak fiúk hajthatják végre, sőt, csak hosszú nadrágot viselő fiúk.

Röviddel, mielőtt a mutatványra kerül a sor, a »bűvész úr« titokban egy szál cernát erősít meg a két nadrágszár közt a térdek belső részén. A cérna lehetőleg olyan színű legyen, mint a nadrág (legjobb a fekete cérna sötét színű nadrághoz), és olyan hosszú, hogy ülve, széttartott térdekkel, éppen megfeszüljön.

A bűvész a társaságtól néhány lépésnyire leül egy székre. Egy zsebkendő sarkára csomót köt, nagy hókuszt-pókuszot csinál a kendővel és azt mondja, hogy az magától meg fog állni a levegőben. Egyszerre csak ügyesen ráhelyezi a zsebkendőt a csomónál fogva a cernára (a cérna hátul legyen, s ne előtte), és valóban, mikor a zsebkendő óvatosan elengedi, úgy látszik, mintha azt semmi sem tartaná s magától *lebegne a levegőben*.

VARÁZSBETŰ

Egy kockacukorra írjunk rá közönséges, de nem túl kemény ceruzával például egy N betűt. (Lásd 1. kép.)

Annak, akinak a bűvészetet bemutatjuk, elmagyarázzuk, miről van szó.

- A kockacukrot bedobom egy pohár vízbe - mondjuk - és onnan rávarázsolom a betűt a tenyeredre.

Közben bedobjuk a kockát vízbe úgy, hogy az N betű felül legyen. Majd hozzátesszük:

- De ehhez az kell, hogy meleg legyen a tenyered. Mutasd csak!

Az »áldozat« jobb tenyerét rászorítjuk bal tenyerünkre, és úgy tartjuk néhány másodpercig, mintha melengetnénk (nem mozgatjukH, majd fogjuk a jobb kezét és - mindig *tenyérrel lefelé* - rátesszük a pohár szájára. (Lásd 2. kép.)

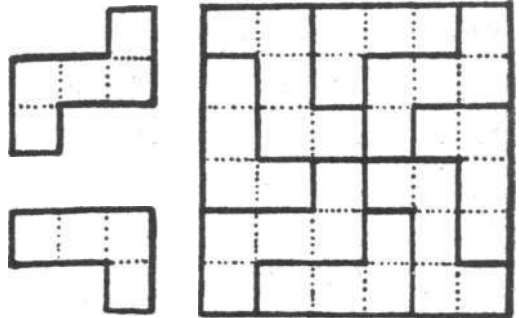
Néhány »varázsszót« mormogunk (nókusz-pókusz, abrakadabra stb.), majd elengedjük az áldozat kezét, aki legnagyobb meglepetésére tényleg ott találja az N betűt a jobb tenyerén.

A hatása nagy ennek a mutatványnak, de a fortélya nagyon egyszerű. Amíg arról beszélünk, hogy mit fogunk bemutatni, a kockacukrot bal kezünkben tartjuk és annak betűs oldalát erősen tenyerünkhöz nyomjuk. Ekkor bal tenyerünkön ott marad a betű lenyomata.

Mikor az »áldozat« jobb tenyerét tenyerünkkel melegítjük, átnyomjuk rá az N betűt. Tehát az ott van az illettő tenyeren, mielőtt még azt rátenné a pohárra.

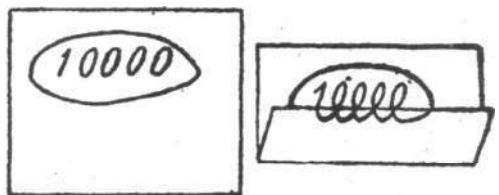
Tehát vigyáznunk kell arra is, hogy áldozatunk tenyere a melegítéstől egyenesen a pohár szájára kerüljön, nehogy felfedezze a trükköt.

NÉGYZET

Kissé nehezebb feladat, ha csináltak a bal oldali kis ábrákból 4-4 darabot, s azokból próbáltak egy négyzetet összeállítani. Mint a jobb oldali ábrán látjátok, ez lehetséges. (Természetesen a pontokat ne rajzoljátok a kis ábrákra, mi ezeket csak azért rajzoltuk, hogy lássátok: az egyik 4, a másik 5 négyzetből áll.)

EGY VONÁSSAL

Hogy lehet 10000-et *egy vonással* megrajzolni anélkül, hogy a ceruzát felemelnénk?

A választ a jobb oldali ábrán láthatjátok. (A papirost kellett felhajtani, s arra kerültek az összekötő vonalak.)

KÖRBE-KÖRBE . . .

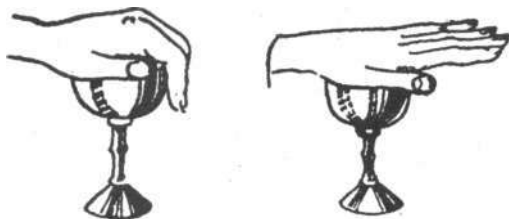

Borzasztó könnyűnek látszik, de meglehetősen nehéz kezünket és lábunkat *egyszerre* ellenkező irányban forgatni. Próbáljátok meg a bal oldali rajz szerint: kezetekkel az óramutató forgásával ellenkező és *ugyanakkor* lábatokkal az óramutató forgásával megegyező irányú köröket leírni. Bizony ez nem igen fog sikerülni, csak annak, aki ezt sokáig gyakorolja.

Ugyancsak nehéz a jobb oldali rajzunk szerint a bal kezünkkel gyomrunkat kör alakban simogatni és ugyanakkor jobb kezünkkel fejünket függőlegesen (felülről lefelé) mozgatott kézzel ütögetni.

A próbálkozások furcsák mozdulatokat eredményeznek, amin nagyon sokat lehet nevetni!

TENYEREDEN HORDOD . . .

A légritka tér meglepő jelenségeket okoz. Ha egy majdnem színültig vízzel megtöltött pohárra tenyeredet ráteszed úgy, ahogyan a rajz első részén látható (tehát hajlított tenyérrel* és a hüvelykujjat lazán tartva) azután az ujjaiddal hirtelen kiegyenesíted (második kép!), akkor a tenyered alatt légritkított tér lesz, mely lehetővé teszi, hogy kezedet *lassan felemelve a pohár* - tenyeredhez tapadva - *a levegőbe emelkedik*. (Ajánlatos az első kísérletet valami tálca felett végezni, hogy az esetleg eldülő pohárból kifolyó víz a bútorokban kárt ne tegyen.)

KÖRÖZÉS

Próbáljunk meg a levegőben két kezünkkel *egyidejűleg* egyenlő nagy, párhuzamos, de *ellenkező* irányú köröket leírni. (Figyeljük meg a képen a kéztartást és a nyilak irányát.)

Ne gondoljátok, hogy mindjárt sikerülni fog, de ha gyakoroljátok sokszor és sokat, akkor talán . . .

Senki nem tudja utánatok csinálni! És az illetők nagyon csodálkoznak, hogy ilyen »egyszerű« dolgot nem tudnak megtenni.

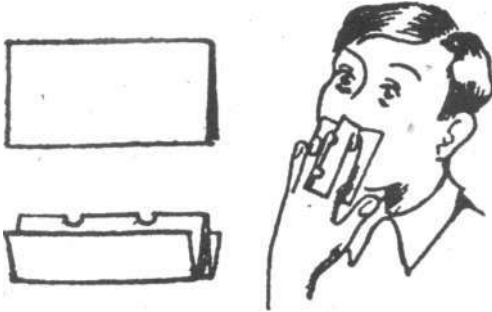
MEGMOZDÍTHATATLAN PÉNZ

Az ábrán látható módon tégy a tenyeredre egy pénzdarabot és szólítsd fel a társaságot arra, hogy egy kefével - a szabályos, rendes kefével - mozdatásokat téve - keféljék le a kezéről a pénzdarabot. Nem fog sikerülni!

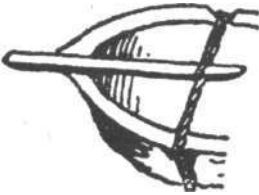
HÁZI ZENEKAR

Igen egyszerű eszközökkel egész ügyes kis hangszereket készíthetünk magunknak, amikkel rövid próbálkozás után, különösen a nyílások nagysága és azok elhelyezéseinek változtatásával a legkülönbözőbb zenei és állati hangokat lehet utánozni.

Vegyünk egy kb. 12 cm oldalú négyzetes hártypapírost és hajtsuk össze úgy, ahogy az a rajzon látható - először kétrét, azután a széleit megint kétrét, de ellenkező irányban. A középső hajtáson éles ollóval vágjunk két lyukat. - Ha most ezt a papírost a rajz szerint a szájunkhoz szorítjuk és a hajtásba levegőt fújunk, előbb mélyen bűgő, azután a fújást erősítve, mind magasabb hangot fogunk kapni.

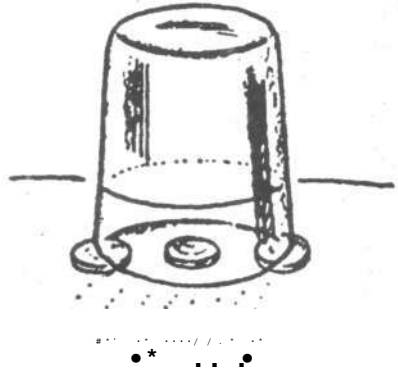
SZOBATÜCSÖK

Vegyünk egy nagy egészséges diót és úgy törjük fel, hogy a fél héja egészben maradjon. Ennek a, végét vágjuk le. Aztán éles késsel két oldalán vágjunk egy-egy kis hornyot és ezekbe fektetve erős cérnát csavarjunk 4-5-ször a dióra és végül a cérna két végét kössük jól össze.

Ezután egy keményfapálcikát faragunk (ne gyufát vegyünk, mert az könnyen törik), húzzuk át a cérna közt, és csavarjuk meg néhányszor ezzel a cérnát, míg az egészen megfeszül. A fácska hosszabb része most már hozzá fog feszülni a dió széléhez, a másik vége szabadon kiáll. Ha most a fácskát ujjunkkal pöcöggetjük, a dió egészen olyan hangot fog adni, mint a tücsökciripelés. /

AZ ENGEDELMES PÉNZ

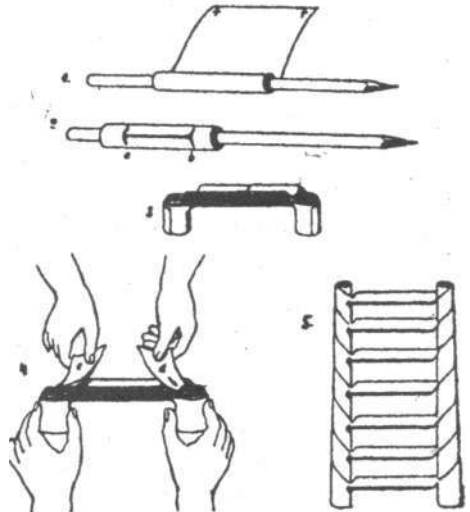
Mint látjátok, a pohár két pénzdarabon áll egy fehér asztalterítőn és a közepén bent van egy harmadik.

Ezt a középsőt kell onnan kivenni anélkül, hogy akár a pénzdarabok, akár a pohár elmozdulnának.

Körmünkkel kapargálni kell a kereszttel megjelölt hely tájékán az asztalterítőt, s a pénz megindul kifelé.

(Tanács: a poharat úgy tegyük az asztalra, hogy a szálak irányában kaparhassuk a terítőt.)

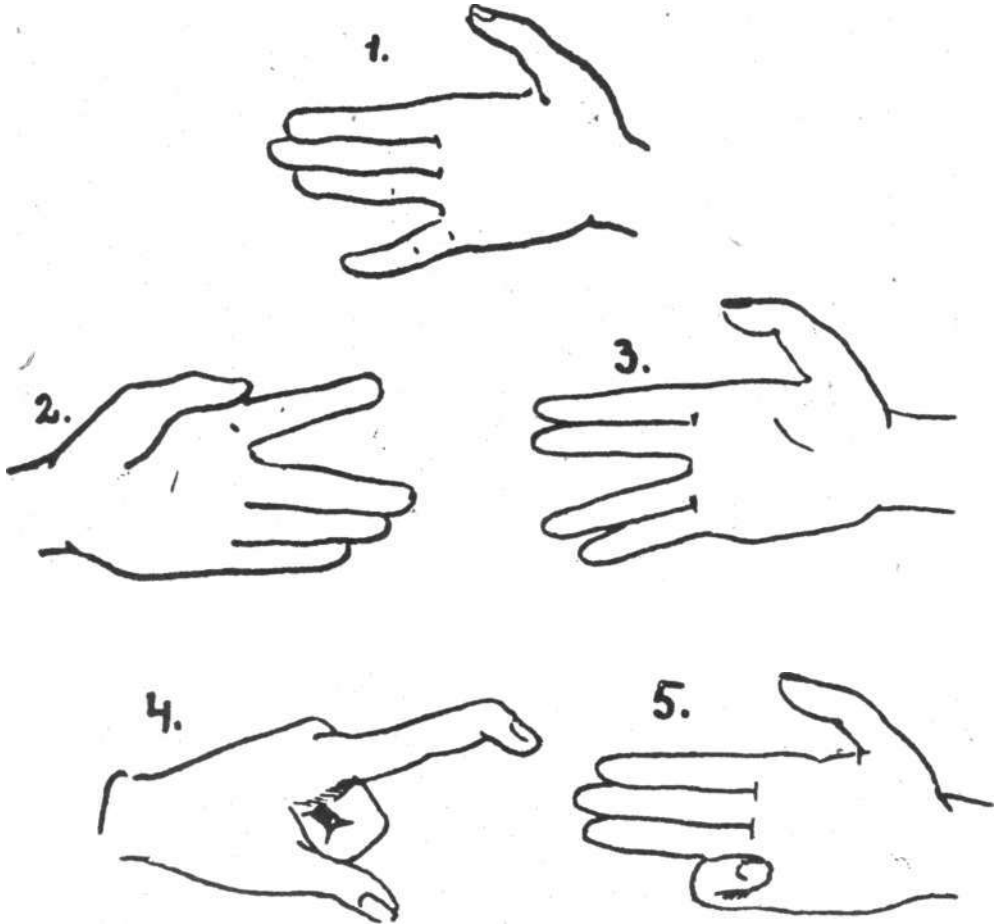
PAPÍRLÉTRA

Körülbelül 7 cm széles és 20 cm hosszú papírcsíkot csavarjunk fel egy ceruzára (1. ábra). A papír végét (ahol kereszttel jelöltük) ragasszuk rá. Most végezzük el a 2. ábrán látható metszéseket (a-b közt hosszban s a végén keresztben). Eközben a papírnak összes rétegeit át kell vágnunk, egészen a ceruzáig. A papárterecset lehúzzuk a ceruzáról. Két végét, mint a 3. rajzon látható, lehajtjuk. Az így előkészített papírunkat a 4. ábra szerint széthúzzuk, csinos kis létrát kapunk (5. ábra).

UJJGYAKORLATOK

Sokszor vagyunk úgy, hogy tétlenül kell ülnünk és semmi sincs, ami lekötne érdeklődésünket. Ilyenkor végezzük el az alanti ujjgyakorlatokat, amelyek nemcsak arra jók, hogy néhány percet eltöltsünk velük, hanem arra is, hogy ügyességünket növeljük.

1. ábrán külön van a kisujj s együtt a mellette levő három.
2. ábrán **külön** a mutatóujj, s együtt a többi három.
3. ábrán **külön** a két-két ujj.
4. ábrán a **mutatóujj** első percét hajlítottuk meg úgy, hogy az ujj többi része egyenes maradt. (Nagyon nehéz!)
5. ábrán csak a kisujjat hajlítottuk be.

Szokták »egyszerre« csinálni a 2. és 3. ábrát. Bal kézzel a 2., és ugyanakkor jobb kézzel a 3. ábrát.

Próbáljátok meg!

HOGYAN KELL SZÖGET ÜGYESEN KIHÚZNI?

Ha tapétás vagy festett falból, fényezett bútorból kell szöveget kihúznunk, vigyáznunk kell arra, hogy ne horzsoljuk,

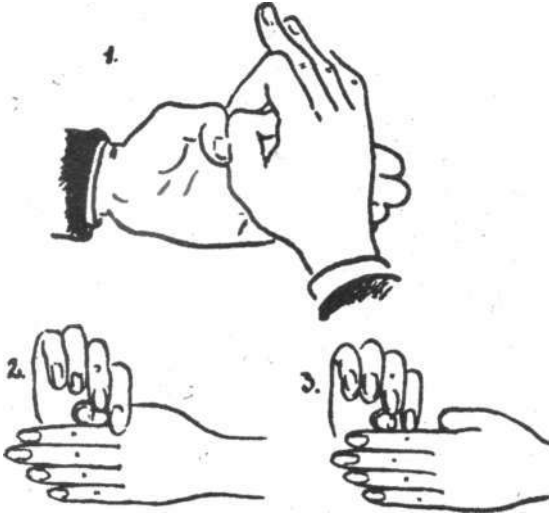
karcoljuk fel a szög környezetét. Ezért a szög mellé egy falécut vagy erős pléhlemezt teszünk. Ennek támasztjuk neki a harapófogót, így nem teszünk kárt a falban vagy bútorbán. Ha

mindig csak egy kis darabot húzunk ki és azután újra egészen lent fogjuk meg a szöveget, az csaknem egyenesen jön ki.

Remélem, megtanultátok ebből a szögek kihúzását!

A LESZAKÍTOTT HÜVELYKUJ J

Gyakorolj átok^{be} jól az első képen látható kéztartást. A bal kéz hüvelykujjának első ízét hajlítátsátok le, s helyébe a jobb kéz hüvelykujjának első ízét illesszéték. (Lásd 1. kép.)

Ha most a többiek felé fordultok és jobb kezeitek mutató- és középujjáival ügyesen eltakarjátok az összeillesztés helyét (lásd 2. kép), akkor mindenki azt hiszi, hogy a bal hüvelykujjat látja.

Ekkor azt lehet mondani, most *meg fogom hosszabbítani a bal hüvelykujjamat*. Es tettetett erőlködéssel, kezdjük jobb felé húzni a hüvelykujj végét. Es csakugyan hosszabbodik az ujj. (Közben óvatosad és vigyázva a jobb kéz mutató- és középujjáival a mindig nagyobb rést eltakarjuk).

Egyszerre csak aztán nagyot rántunk rajta, s ijedten mondjuk: *leszakadt!* (lásd 3. kép.)

A MÁGNESES TENYÉR

Állj két lépésnyire szemben a többiekkel. A bal oldali ábra szerint vedd a bal tenyered elé a ceruzát vagy fadarabot. (Figyeld meg: a jobb kezéd mutatóujja szorítja a ceruzát a tenyeredhez.) A jobb kéz többi ujjá a csuklót szorítja. Ezután szorítsd a bal kezedet öklödbe. (Benne lesz a ceruza s a a jobb mutatóujj ad.) Ezután tartsd a bal kezedet a hátával s nem az öklödbe szorított tenyerével a közönség felé és kijelented, hogy te nemcsak acélt, hanem fadarabot, sőt a kezedet is meg tudót mágnesezni. ^

Lassan ki fogod nyitni a bal kezéd ujjait és a ceruza, mely az öklödben van, nem fog leesni, hanem tenyeredhez tapadva fog maradni. Ezt meg is csinálod, s a többiek a jobb oldali képet látják. Azt senki sem veszi észre, hogy jobb kezéd mutatóujja hiányzik, illetve hogy az fogja a ceruzát, hanem mindenki azt gondolja, hogy a ceruzát a tenyeredhez ragasztottad valamiképpen. Erre csukd be újra öklödet, húzd ki a ceruzát onnan és nyújtsd át a közönségnek annak bizonyosságául, hogy a ceruza sem ragasztva, sem másképp megerősítve nem volt. Eppúgy a kezedet is megvizsgáltathatod, hog&ott sincs ragasztószer.

EL A FALTÓL!

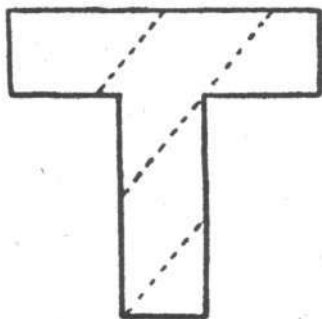
Egy támla nélküli széket teccél a falhoz és mérd ki & szék szélességének kétszeresét. Erre a távolságra állj összetett lábbal, s ezután kinyújtott karral fogd meg a szék két szélét és derékban meghajolva támaszd a fejed a falnak.

A feladat az: *tessék nyugodtan (térdhajlítás nélkül) a széket felemelni s aztán a székekkel együtt felegyenesedni, azaz rendes függőleges helyzetbe állni*. Nyugodtan fogadhatsz bármiben barátaiddal, hogy ez nem fog nekik sikerülni, mert a fent leírt lehajlás által a test súlypontja a fal felé tolódott el, és a test felegyenesítése ily körülmények közt csak nagy erőmegfeszítéssel sikerül.

Hol az olló?

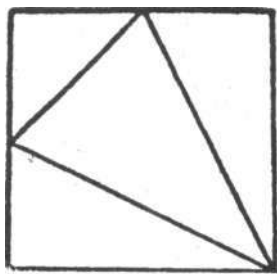
Egy éles ollóval és egy ív fehér és vastag papírral sok érdekes dolgot lehet csinálni. (A papír mindkét oldala egyformán sima legyen. Nem lehet az egyik sima, s a másik recés.)

Elsőnek a nyomtatott nagy T-betűt mutatjuk meg. A fenti ábrát rajzoljátok ugyanabban az alakban. Azaz a vízszintes szára épp olyan széles legyen, mint a függőleges. (A pontozott egyeneseket ne rajzoljátok rá.) Ezt az ábrát mutassátok meg a társaitoknak, s aztán a szaggatott vonalakkal jelzett, s egymással párhuzamos egyenesek mentén vágjátok 5 darabra (persze ezt ne lássák a többiek), s aztán kissé összekeverve dobjátok le az asztalra s kérjétek a többieket, hogy rakják össze az előbb látott T-betűt.

Csodálkozni fogtok, hogy nem fog menni!!!

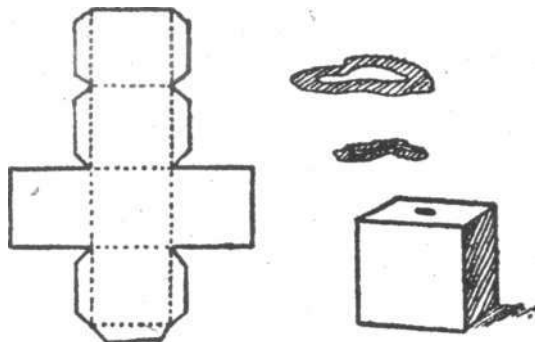
2.

Fentihez hasonló feladat ez is. Egy négyzetet vágjunk négy részre és a többiek próbálják újra összerakni.

Arra figyelmeztetlek benneteket, a középső ábra (háromszög) egyik csúcsa lépt a négyzet sarkában van, a másik kettő pedig **az oldalak felező pontjában.**

3.

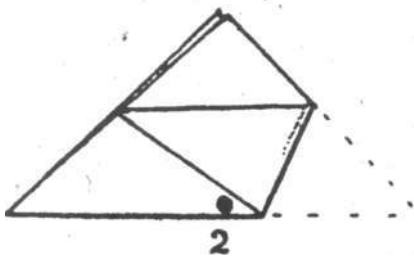
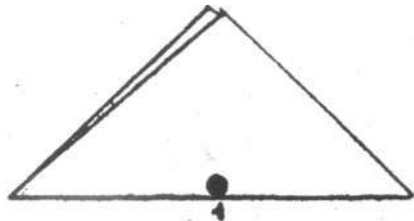

Vékony kéregpapírból készíts magadnak kockát olyan alakú papírból, amilyen a bal oldali rajzon látható. A pontozott helyeken kell behajlítani s aztán összeragasztani. A kész kockának egyik oldalára vágj egy kis lyukat, nem nagyobbat egy kétfilléresnél. Most kérd meg a bátyádat, hogy szívjon egy nagyot a cigarettáján és fújja be a füstöt a lyukon keresztül a dobozba. A dobozt nyugodtan az asztalon hagyhatod, a füst nem fog abból észrevétlenül eltávozni - ha azonban **a doboz oldalát az ujjaddal vagy ceruza végével megkoppintgatod, akkor a füst karikák alakjában fog a lyukon keresztül eltávozni.** Ha a szobában nem járnak-kelnek és nincs léghuzat, akkor e karikák egymás után lassan szállanak fel a levegőbe és mind nagyobb és nagyobb körökké bővülnek.

Ebből a 6 ábrából rakjátok össze a jobb oldali 7-est!

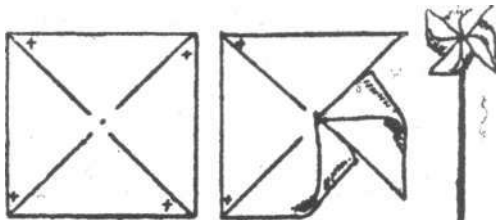
PAPÍRPOHÁR

Kiránduláson gyakran megszomjazunk és kúthoz vagy forráshoz érve, sajnálattal vesszük észre, hogy nincs pohár nálunk. A legtöbben ekkor úgy segítenek magukon, hogy kezükkel merítenek vizet, ami kényelmetlen, de nem is nagyon egészséges. Megtanítunk titeket, hogy egy darab tiszta papírból milyen könnyen lehet ivópoharat készíteni.

Egy olyan nagy papírlapot veszünk, mint egy újságnak kb. a fele és azt a rajz szerint először az egyik átló irányában összehajtjuk (fi. ábra), azután ráhajtjuk a jobb sarkot (2), majd a bal (3) és végül a felül marad két fülből az egyiket előre, a másikat pedig hátra (4). Az ily módon előre- és hátrahajtott két fül között most egy nyílás keletkezik, amelyiket kezünkkel köralakúvá tágíthatunk, ebbe most már kényelmesen önthetünk vizet.

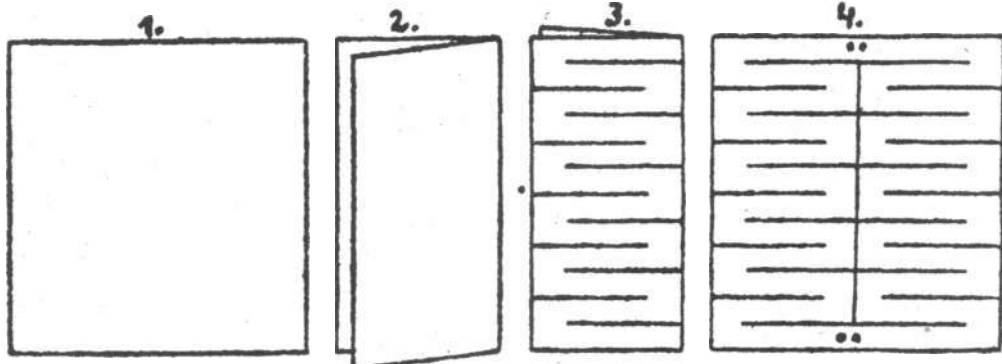
HOGYAN KÉSZÍTÜNK FORGÓT?

Szép szírfes papírból kivágunk egy olyan négyzetet, amelynek minden oldala legalább 10 cm, Lehet nagyobb négyzetet is kivágni, de egy oldal legfeljebb 20 cm legyen.

Mind a négy sarkán belevágunk, átlós irányban, nem egészen a középig. (Lásd bal oldali ábrát.) Azután a képen kereszttel jelölt sarkokat egymás után a közepre hajtogatjuk (a középső ábrán kettőt behajlítottunk), majd az egészet a közepén átszúrjuk egy erős, lehetőleg színesfejú gombostűvel úgy, hogy a gombostű mind a négy behajtogatott sarkon és a papír közepén keresztül menjen. Ugyanezzel a gombostűvel aztán az egészet egy vékony pálcá végéhez erősítjük. Ha szaladunk vele, forogni kezd.

BÚJÓCSKA

^Egy négyszögletes papírlapot (lásd 1.) hajtsuk össze (lásd 2.). Azután a 3. ábrán látható vonalak helyén nyírjuk át ollóval és végül a két pont közti részt (az összehajtogatás vonalán) is nyírjuk el.

Most nyissuk szét a papírt (lásd 4. ábra) és óvatosan húzzuk szét a 2-2 ponttal jelölt résznél fogva. Ha a papír naejobb, vagy ha nem négyzet alakú, hanem hosszúkás, akkor esetleg keresztül is bújhatunk rajta.

TÜKÖRÍRÁS

Tiszta papirosból három-négy centiméter széles szalagot vágj ki, nyújtsd azt át a társaság valamelyik **tagjának** és **kérd** föl, hogy azt bal kezével szorítsa a **homlokához**. Ezután nyomj a jobb kezébe egy ceruzát és szólítsd fel, hogy szeméit behunyva, a ceruzával írja fel nevét a homlokán levő papírra. A nézők nagy mulatságára tíz ember közül kilenc tükörírással fogja a nevét fölfírni, azaz jobbról balra, mint ahogy a tükörből látjuk az írást. (Ez a fiú Péter-t írt.)

A kéznek ez a mozgása ösztönszerű és így jóformán mindenki így fog írni. Nem szabad időt engedni a gondolkodásra, mert mielőtt gondolkodni kezd és találgatja, hogy fogjon hozzá az íráshoz, vége a tréfának.

Ezt az írást, a tükörírást, sokan megtanulták. Nem is olyan könnyű dolog! Vegyetek csak elő egy darab papirost, és próbáljatok rá tükörírással írni. Feltétlenül elhibázzátok. Az a jól sikerült tükörírás, amelyik a mellé tett tükörben rendes, szabályos írásnak látszik. (Próbáljátok csak a fiú homlokán levő Péter-t tükörből elolvasni!)

FENN ÉS LENN

Ödi behozott a vendégeinek egy kancsó vizet. Miután ketten ittak belőle, kiküldte az egyik vendéget: Nórát a konyhába a szakácsnőhöz egy tojásért. Ez alatt az idő alatt behozott egy másik kancsót is, amelyben körülbelül ugyanannyi víz volt.

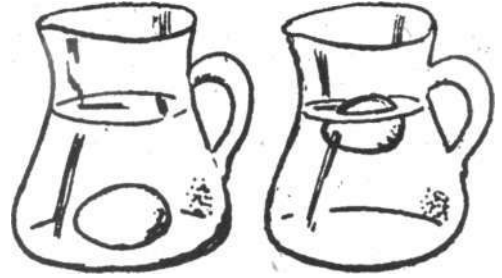
Letette a másik mellé s azt mondta Nórának:

- Tedd be a tojást az első kancsóba óvatosan.

Nóra betette a tojást, s az szabályszerűen lement a kancsó fenekére. Ezután Ödi kivette Nórától a tojást s azt mondta:

- Tedd be a másik [^]ancsóba!

Nóra betette a tojást, és csodák csodája, az fent maradt a víz tetején. Próbálta lejjebb nyomni, újra feljött. Attette a másik üvegbe, ott újra lement a fenékre.

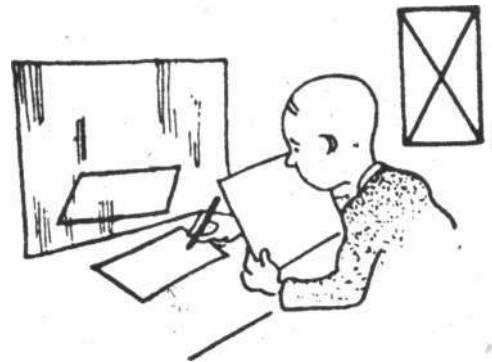

Ödi azt állította a társaságnak, hogy *megbabonázta a tojást*. Erre valaki kiszaladt a konyhába, újabb tojást hozott, de azzal is csak így jártak.

A végén elárulta Ödi a titkot.

A másik kancsóban (amelyikben fent maradt a tojás) *sós víz* volt. Egy-két kanálnyi sót tett bele megelőzőleg. És mivel a sós víz sűrűbb a rendinél, a tojás nem süllyed le. (Aki tengervízben úszott, észrevehette, hogy sokkal könnyebb fennmaradni benne, mint az édesvízben!)

TÜKÖRBŐL

Egy papírra rajzoljatok négyszöget s úgy tegyétek a tükör elé, hogy egy másik papírlaptól ne lássátok közvetlenül, hanem csak a tükörből. (Egyszerűség kedvéért úgy csináltuk a rajzot, hogy a tükörben csak a négyszög látszódjon, más semmi).

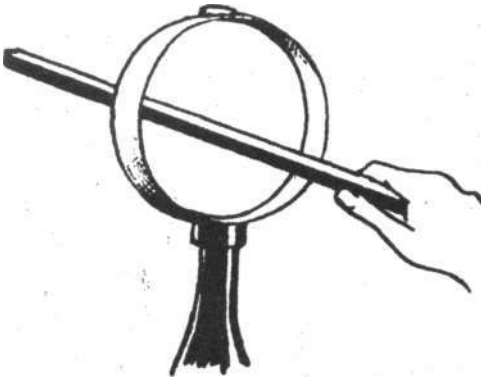
A feladat most az, hogy egy ceruzával úgy *rajzoljátok be az átlókat* (lásd a jobb felső sarokban levő képet), hogy állandóan *csak a tükörben levő képet* nézzétek.

Hogyan sikerült?

Gyorsaság nem boszorkányság

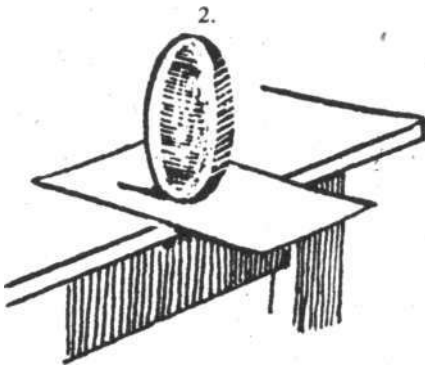
Rövid gyakorlat által igen nagy kézügyességre tehetünk szert - különösen olyan mutatványok számára, melyek gyors mozgást kívánnak. Alábbiakban bemutatunk négy ily kis kísérletet, melyeknek sikere mind azon múlik, hogy mily *gyors mozdulattal* végezzük el azokat.

Móttó: Gyorsaság nem boszorkányság.

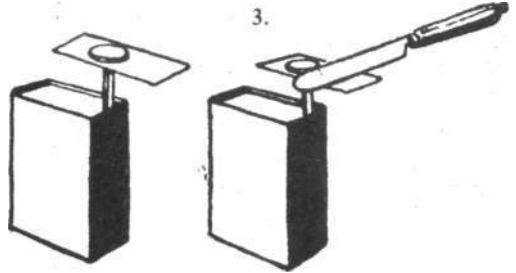
Egy széles nyílású palack szájára állítsunk fel egy kb. 2 cm széles, félkemény papírból készített karikát. A tetejére tegyünk egy pénzdarabot. Ezután felszólítjuk a társaságot, hogy juttassák a pénzdarabot az üvegbe a legegyszerűbb és legbiztosabb módon.

* Persze erre senki sem fog vállalkozni. Erre mi előveszünk egy négyszögletes vonalzózt, azt a papírrakarikába bedugjuk és *vízszintes gyors mozdulattal a karikát félreújtjuk*. Ha a mozdulat elég gyors volt, a pénzdarab a palack szájába esik.

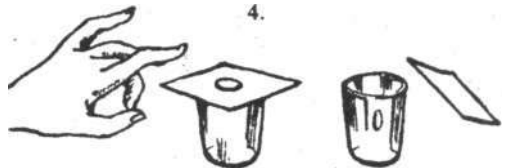

Az asztal szélére tegyünk egy cigarettapapírost vagy hasonló nagyságú más vékony papírt úgy, hogy annak fele az asztal szélén kiálljon. Erre állítsunk élére egy 2 pengőst. A feladat az, hogy a papírt a pénzdarab alól távolítsuk el anélkül, hogy a pénzdarabhoz nyúlánk, viszont a pénznek élén állva kell maradnia az asztalon.

Ha a vékony papírlapot a szélén megfogjuk és *igen gyors mozdulattal a pénzdarab alól kirántjuk*, az asztalon élén állva fog maradni. Sőt meg sem mozdul.

Ha egy gyufaskatulyának egyik szélébe egy gyufát tűzünk, arra egy kis szelet keményebb papírost teszünk, erre viszont egy pénzdarabot fektetünk, akkor azt a feladatot adhatjuk a nézőknek, hogy távolítsák al a papírost anélkül, hogy a gyufához, a skatulyához vagy a pénzdarabhoz nyúlának úgy, hogy a pénzdarab a gyufa végén eredeti helyzetében maradjon. Természetesen ezt sem tudja senki sem megcsinálni, mire mi előveszünk egy nagyobb evőkést és annak a *laposra fordított pengéjével villámgyorsan ráütünk a kemény papír kiálló szélére*. A papíros a pénzdarab és gyufa közül ki fog repülni, a pénzdarab pedig a gyufán rajta marad. (Jó lesz gyakorolni!)

Egy pohárra egy lap papírt kell tenni, arra egy pénzdarabot. Ezután felszólítod a társaságot, hogy dobják a pénzt a pohárba anélkül, hogy a pénzdarabhoz nyúlának. Persze, a poharat meg a papírt nem szabad *megfogni*.

Mikor már mindenki hiába próbálkozott, te nyugodtan odamész és a középső ujjaddal megfricskázod a papírt. Ez elrepül, a fölötte levő pénzdarab pedig behull a pohárba.

SZEMBEKÖTŐSDI

(Ebben a játékban nem kell gyorsnak lenned!)

Nagyon mulatságos dolog. Valakit elvezetünk 20 lépésnyire egy fától.

Ott bekötjük a szemét. Egyszer még körül kell fordulnia, s azután elindulni, s *ponytosan odamenni fához*.

Próbáljátok meg! Sokat fogtok nevetni, de odatalálni a fához bajosan!

(Lehet ajtót, kerítéslécet, vagy bármi mást is kitűzni célnak.)

EGYEDÜL

- Fogadjunk, hogy ha akarom, nem tudod *egyedül* levetni a kabátodat.

Ha valaki állja a fogadást, akkor azt mondom neki:

- Tessék, próbáld meg! Egy, kettő, három! Az illető kezdi levetni a kabátját (örömmel állapítja meg, hogy sikeresen), de *ugyanakkor én is levetem az én kabátomat*.

Így tehát elvesztette a fogadást, mert *nem egyedül*, hanem *velem együtt* vetette le a kabátot.

SZÁM-BÁCSI

Nézétek meg jobban ezt a rajzot s észrevehetitek, hogy az első 10 számból (0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9) állította össze egy ügyes rajzoló. (*Utánozzátok!*)

ZENÉLŐ POHÁR

Vékonyfalú talpas poharat töltünk meg körülbelül félig vízzel. Bal kezünkkel a pohár talpát leszorítjuk az asztalhoz, hogy a pohár szilárdan álljon. Jobb kezünk megnedvesített mutatóujjával, elég erős nyomást gyakorolva, körüljárjuk a pohár száját. Ekkor kellemes hangot kapunk, melynek magassága attól függ, hogy mennyi víz van a pohárban s milyen vastag a pohár.

Több különféle pohárral egész csomó hangot tudunk kapni.

KÁRTYAMUTATVÁNY

A kártyacsomagot titkokban előkészítjük úgy, hogy a káró hetes és a treff nyolcas a tetején legyen. (Magyar kártyánál a zöld hetes és a makk nyolcas.)

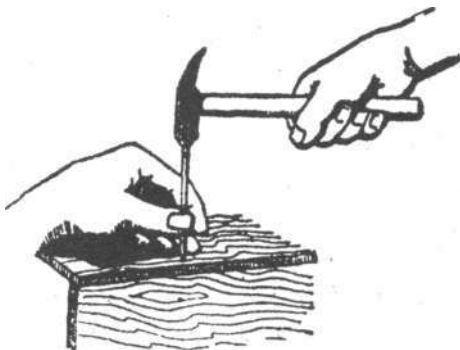
A mutatványt azzal kezdjük, hogy a csomót a nézők szeme láttára megkeverjük, arra azonban vigyázzunk, hogy a két leg-

felső lap a helyén maradjon. Most kiválasztjuk a csomóból a káró nyolcast és a treff hetest (magyar kártyából a zöld nyolcast és a makk hetest), odaadjuk egy nézőnek és felszólítjuk, hogy jegyezze meg magának a lapokat és dugja be azokat a csomóba két különböző helyre. Ettől a pillanattól kezdve mi hozzá sem nyúlunk a csomóhoz, melyet a néző kezébe adunk. Felszólítjuk, tegye a kártyacsomót színével lefelé az asztalra, néhány varázsszót mormoljunk s azt mondjuk: *»felvarázsoljuk a két bedugott lapot a csomó tetejére«*, majd varázspálcánkkal könnyedén ráütiünk a csomó tetejére és felszólítjuk a nézőt, nézze meg a legfelső két lapot, hogy tényleg azonos-e azzal a kettővel, amelyet ő az előbb a csomó két különböző helyére bedugott.

A néző úgy elcsodálkozik, hogy nem fogja észrevenni, hogy- az eldugott *káró nyolcas és treff hetes* helyett a *káró hetest és a treff nyolcast találja* a csomó tétjén.

Ezt a trükköt nem szabad többször egymásután bemutatni, mert akkor rájönnek a titokra.

ÍGY KELL SZÖGET BEVERNI!

A kalapáccsal pontosan a szög fejére kell ütni, különben az elgörbül. *Kevés, erőteljes ütéssel* igyekezzünk beverni. Ha nem vagyunk gyakorlottak, akkor ahogy a szög már magától megáll, elvesszük a szöget tartó bal kezünket, nehogy véletlenül ráüssünk.

CSALÁDI KÖR

(*össze-vissza keverve*)

Rikoltoz a bagoly, letevé a gazda,
Az utast behíván a szegre akasztja;
Homlokát letörli porlepett ingével,
Kínálják erősen káposztalevéllel.
Kenyeret kér s majszol, nekimegy a falnak
Félrebillent fejjel. Azután elhallgat
Tőle. Testvérbátyját a tűzbe meríti . . .
Jaj! valami ördög mosolyra deríti.

(*Megcsinálhatjátok más versekkel!*)

Nyelvgyötrés

A magyar nyelv gazdagságát és hajlékonyságát, sokféleségét bizonyítják a következő oldalak. Némelyiket érdemes kívülről megtanulni, nagy hatást értek el velük. Társasjátéknak is felhasználhatjátok egyiket-másikat, például az eszperentét (minden kérdésre »e« betűs szavakkal kell felelni, vagy egy megadott mondatot át kell fordítani eszperentére stb.).

Zálogkiváltási feladatnak is alkalmasak. Például a kiváltó mondja el tízszer egymás után gyorsan: »Mit sütsz kis szűcs« stb.

Próbáljatok magatok is újabb nyelvgyötréseket kitalálni. Mulatságos játék és egyúttal bővítitek a szókincseteket.

KÍNRÍMEK

Nem tudjátok, hogy mi ez? Megmagyarázom, de olvassátok el a következő verset:

*Olyanok a kecskerímek,
Mint mikor a kecske rí: mek*

*Szól a bátyám tekintéllyel,
»Mit keressz ám te kint éjjel?«*

Tehát azt hiszem, megértettétek ebből:
az erőltetett, hosszú rímeket hívjuk *kecske-
rím*nek.

*Bejött a nagy zajra Julcsa
S nála volt a kamra kulcsa*

Egy-két példa:

*Körülöttem síri csend ül,
Messzről meg sírás csendül.*

*A ház előtt négy muzsik állt
És közülük egy muzsikált.*

*Pesti utca sarkán áll egy komoly csendes rendőr,
Országúton kakastollal jár a rendes csendőr,
Kardjuk ragyog, mint az égnek csillogó villáma,
Hogyha rásüt a napsugár villogó csilláma.
András vigyáz éber szemmel a cseles járdára,
Mihály ba meg gondot visel a jeles csárdára.
Az életük csupa gond és csupa bosszú, hajsza,
Le is konyul ettől mindnek csapzott hosszú bajsza,
Mert amellet éhesek is, mint a korgó medve,
Ezért van biz mindkettőnek olyan morgó kedve.*

Aki akar, csinálhat hasonlót!

*Mondtam neki négy év előtt
Hozzon nekem négyé' velőt.*

*Jó ebédben részesültem
Volt kitűnő récesültem.*

*Balatoni fogasokat
A vén halászfoga sokat.*

*Emeleten lakó dalmát
Most tartja a lakodalmát.*

*Engem kétszer csapott kupán
S ő egy pofont kapott csupán.*

*Ott szemben a teátrummai
Megittam egy teát rummal.
De mire a tea kész lett,
Éltörött a teakészlet.*

*Megkérde a kaján halász
»Mért van az ön haján kalász?«*

SÁTIDROF

Észrevettétek, hogy visszafelé mit jelent: *Sátidrof*? Fordítás! Tehát figyeljétek a következő szavakat, fordítva is van értelmük.

Mozi-Izom

*Nyáovogni-Ingovány
Kelemen-Nem Elek*

*Ny árfás-Sáfrány
Kard éle-Elédrak*

Van, amelyik fordítva is ugyanazt jelenti:

Réti pipitér.

A sári pap írása.

Indul a görög aludni.

Indul a kutya s a tyúk aludni.

Némedi pap ide mén.

A fasori pap papirosa fa.

Ah, tán nátha?

Csak a mama makacs.

Goromba rab morog.

Kitűnő vőt rokonok orrtövön ütik.

A tálambda bab, maláta.

De ne sebesen edd!

Életem Ételé.

Te mező neveled eleven őzemet.

ARTÁH

Egy kis vagy nagy gyakorlattal megtanulhattok visszafelé beszélni. Miben szót fordítva kell kimondani. PL: Város = *soráv*. Szép = *pész*. Aludni = *indula*. Eleonóra = *Arónoele*. Szeretem a rejtvényeket = *Mete-resz a tekenyévttjer*.

Aki nem vigyáz, kitöri a nyelvét. *Kos técsneresz ázzoh!*

Hasonló eredményt értek el vele, mint a titkosírással. Senki sem érti meg, hogy mit beszélgettek egymással.

MADÁRNYELV

Madárnyelvnek tulajdonképpen azt a beszédet nevezzük, amely egy »v« betű s egy magánhangzó, pl. *va, ve, vé, vostb*. segítségével a rendes beszédet madarak csiripeléséhez, csevegéséhez teszi hasonlóvá. PL: *Teve biviztovosavan nevem tuvudsz ivigy*

beveszévélalni. (Te biztosan nem tudsz így beszélni.) Azaz minden szótag után vagy közéje a *va, ve, vo* stb. közül azt tesszük, amelyik olyan magánhangzós, mint a szótag. Tehát: *to* után *vo*, *san* közé *va*, *nem* közé *ve* stb.

Sokszor előfordul, hogy jóbarátok, egész gyermektársaságok betanulják ezt a beszédet és állandóan így beszélgetnek egymással, amiben az a fő mulatság, hogy a többi gyerek, sőt a felnőttek sem értik meg, amit a társaság egymással beszél.

Egy másik változata a madárnyelvnek az »r« betűs, bár ez már igazán semmiféle madár nyelvéhez nem hasonlít. PL: *Turgudsz irgigy bergeszérgélnirgi?* (Tudsz így beszélni?)

Ugy is csinálhatunk*titkos beszédet, hogy mondanivalónk minden szótagja elé odateszünk egy másik szótagot. PL: »*ko*«-*va*): *Kote kohol kojárkotál koma koregkogel?* (Te hol jártál ma reggel?)

Vigyázz! Kitörik a nyelved!

Próbálatok meg ezek közül bármilyeket gyorsan elmondani többször egymás után (Pl.: Sárga bögre görbe bögre. Sárga bögre görbe bögre. Sárga bögre görbe bögre, sárga bögre görbe bögre stb.)

Sárga bögre, görbe bögre.

Csinos csikos cinkcsészében cukros csirkecomb.

Két pap. Kék pap.

Kilenc öles köles-kazal.

Nincsen olyan szépen szóló szép sípszó, mint a szászsebesi szépen szóló szép sípszó.

Pap ül a padon.

Jobb egy lúdnak egy tyúknyaknál.

Cseresznyemag meg meggyemag.

Emuk, gnúk, okapik.

Két pék két szép kék képet kérve kér.

Jó nyár jár rája.

Öt török öt görögöt dögönyöz örökös örömközt, föld bömből, döbörög, ördögök-höz könyörög.

Mit sütsz kis szűcs, sok sós húst sütsz, kis szűcs?

Te tetted e tetteted tettet? Tettetett tettek tettese te!

Az ipafai papnak papi fapipája van, tehát az ipafai papnak a papi fapipája ipafai papi fapipa.

Nem minden fajta tarka fajta szarka farka tarka-barka, hanem csak a tarka-barka fajta tarka szarka farka tarka-barka.

Minden olyan belső, amelynek belseje van, éppen olyan külső, mint amilyen belső az a külső, amelynek külseje van.

Már volt vagy ősz szinte, mikor egy őszinte ősz inte, legyen őszinte, mert ő szinte őszinte.

Gyere Gyuri gyorsan gyűjtsunk gyertyát győri gyufagyárban gyártott gyufával.

Óh te köpönyeges ember, ha én téged megköpönyegésítetteltethetnék.

Legeslegmegengesztelhetlenebbeitek-neki.

Vas mag meg mágnesvas.

Sok szó sűrű zokszó.

Már sárga a márga.

Ordas farkas marta tarka-barka borjú bőrébe kötött könyvből tanuló gyöngye gyerekből lett bajai bíró mondja mindig, hogy Köves Kelemen komám kapujában két szép kék tarka-barka kakas kukorékolja s kilenc kurtafarkú kakukk kukukolja: egy lúdnak jobb tíz tyúknyaknál.

Két kék kőkút körül két kék tyúk kerül.

Dakszli fokszi.

Kelemen kerek kerekét kerek keréken kerekíti kerekre.

Itat a eset neki csikós a Tiszán. Sárga cseréből csinált csengő cseng a eset neki csön-des csikós csinos csikaja nyakán.

Két kis *kék* pap két képet kap.

Ezt a tálat elkáposztásítottaltamtottatok.

Éjjeliórellenőrzőóraszalag.

Mikor már majdnem mindenki megunta ezt a nyelvtörő játékot, akkor forduljunk oda a társaság egyik tagjához s mondjuk neki:

- Nem tudod hibátlanul háromszor elmondani, de gyorsan: *Rózsa tövis nélkül.*

Illető elhadarja: *Rózsa tövis nélkül, rózsza tövis nélkül, rózsza tövis nélkül.*

Ekkor megmondjuk neki, hogy tévedett, mert csak ezt kellett volna mondania: *Rózsa, rózsza, rózsza.* Mi ugyanis világosan megmondtuk, hogy *rózsza* mondandó *tövis nélkül*

Eszperente szótár

Most megtanítlak benneteket egy nyelvre, amelyik nagyon könnyű (!), mert csak *egyetlenegy magánhangzót kell benne felhasználni* (igaz, hogy a többit *nem is szabad*). Ha a példákat elolvassátok, próbáljátok magatok is gyártani hasonlókat!

Abrosz: Felette eledelet lehetsz, s ne kezded edd!

Adoma: Eset, „mely embereket megnevettet.

Agy: Eszednek nevezed.

Alkohol: Szesz eszpek egy kehelyben.

Alszik: Szendereg.

Angoltapasz: Fekete petty, melyet testeden sebes helyekre teszel.

Antialkoholista: Szesz ellenese.

Ábrándozó: Merengve eget les.

Ádám: Emberek elseje.

Ágy: Este fekhelyed.

Allatkert: Ketrecek, melyekben ezer beste leselkedve hever.

Ázsiai: Kelet embere.

B

Bájos: Szemre helyes.

Beszélgető: Feleleteket szegez keblednek.

Bilincs: Fegyencek keze ebben lesz elhelyezve.

Bíróság: Perek helye.

Boci-boci tarka, se füle se farka: Tehenek gyermeke, tehenek gyermeke fekete pettyes. Se szerve, mellyel zengzeteket fejbe bevehet, se szerve, mellyel iegyeket elhessegethet.

Bor: Hegy szesz leve.

Borotva: Penge, mellyel felesleges pelyheket szedsz le.

C

Cigány: Zene termetté fekete szerzet.

Cigaretta: Henger szeletelt levelekkel. Ezen tekerccsel emberek fellegeket eregetnek.

CS

Családfő: Kenyeret keres, gyermeket nevel.

Csaló: Jellemtelen ember.

Csokoládé: Gyerekek kedvenc fekete eledele.

Csordás: Teheneket legeltet.

D

Dáridó: Zene, s kellemes tereferé mellett rengeteg szeszt nyelnek emberek.

Diszkrét: Jellemes ember, eseteket nem fecseg el.

Díván: kerevet.

Dob: Feneke verve zeneszer, mellyel nem szerzel verebet.

Ebédlő: Terem, melyben esznek.

Esernyő: Mennycseppek ellen felemelt nyeles, feszes, fekete lepel.

Esküvő: Ketten egybekelnek.

Eszperente- Sereg e-vel szerkesztett nyelv.

É

Ébresztőóra: Szerkezet, mely reggel csengetve felkelt.

Élesztő: Kenyeret keleszt.

Éléskamra: Egerek kedvenc helye.

Étlap: Eledelek feljegyezve rendben.

F

Fehér: Fekete ellentettje.

Fejtörő: Rejtelmes jelek, melyeket meg kell fejtened.

Feleség: Neje.

Finnás: Legremekebb eledelet elejbe teheted, ez lesz felelete: nem kell, nem eszem.

Fogház: Fegyencek helye.

Főz: Meleg helyen eledelet kever.

Fül: Fejeden leled s zengzeteket veszel fel vele.

Fülemile: Berekben este legkedvesebben zengedez.

G

Gólyák: Emeletes verebek.

Gyógyszerész: Szereket kever betegeknek.

Gyorsan: Sebesen.

Gyorsírás: Jelek szellemes rendszere, mellyel sebesen jegyezhetesz.

I

Induló: Menetzene.

Ikrék: Ketten lettek egyszerre.

író ír: Fekete levét hegyes szerkezettel felszededet, s fekete rendkebe ereget szent rejtelmekkel telt ember.

H

Hadvézér: Fegyveres seregek feje.

Hajnal: Reggel kezdete.

Hal: Emberek tengerben lelt eledele.

Halastó: Hely, melyben keszeget termelhetnek.

Házmester: Rettegett ember, este beereszt, és esetleg erre rendelt szerkezeten emeletre enged.

Hitehagyott: Eretnek.

Homok: Tenger mellett ebben heverhetesz.

Hóhér: Embereket lefejez.

J

Japán: Ferdeszemesek nemzete.

Javitóintézet: Neveletlen, engedetlen gyerekek helye.

Jazz: Szertelen, de kedvelt zene.

Jó: Kegyes, kedves, engedelmes.

Jutalom: Szerencse-kedvelté emberek s 'endes gyermekek ezt nyernek.

Kalap: Fejet fednek be vele.
Kanál: Levest esznek vele.
Kapuciner: Rengeteg fekete egy csepp tejjel.
Karnevál: Jelmezes menet.
Katonaság: Fegyverrel felszerelt emberek fegyelmezett serege.
Kályha: Test, mely mellett melegedhetsz telente.
Káposzta: Kecske kedvenc eledele.
Kárpitos: Kerevetek mestere.
Kártyás: Egy ember, mely egyes esetekben nyer, de rendszeren vesz.
Kávéház: Ebben rengeteg ember fekete mellett mereng.
Kéményseprő: Fekete ember, de nem szerencsen; szerencse jele.
Képmutató: Tettetett tett tette.
Komikus: Nevettet.
Kórház: Betegek menhelye.
Költő: Verseket szerez.
Könyörög: Remegve esd.
Kötél: Tekergetett kender.
Kövér: Termetes ember.
Kút: Vedret eresztenek bele s vele levét mernek.

L

Láng: Veszedelmes elem veres nyelve.
Lángész: Remeken fejlett elme.
Láz: Test beteges melege.
Lelenház: Lelt gyermekek menhelye.
Lépcső: Emeletre ezen tekeregve mennek fel.
Lifi: Emeletre egyenesen mehatsz vele.

M

Macska: Egerek veszedelme.
Megházasodik: Egybekel vele.

N

Néger: Meleg helyek fekete embere.
Nép: Nemzet.

O

Olló: Metszenek vele.
Órás: Mestere kerekés szerkezetnek, mely reggelt, délut, estét jelez.
Órom: Hegyteteje.
Orvosság: Kellemetlen (esetleg kellemes) kevert szer, melyet beteg vesz be.

P

Pap: Emberek helyett egkekhez esd; keresztel, esket, eltemet.
Papírkosár: Levelek veszthelye.
Pár: Egy meg egy.
Pénz: Keresed, de nem leled, legfeljebb egy keveset.
Pillangó: Lepke.
Pletykázó: Nyelve megered, rengeteg helytelent fecseg.
Polgár: Nemzet gyermeke.

R

Rádió: szerkezet, melyen lesed, lesz-e zene.
Ehelyett nyekereg.
Ráma: Keret.
Rendőr: Rend embere.
Repülőgép: Kerekre szerelt fedeles szerkezet, mely fellegek felett berregve lebeg s vele sebesen mehatsz.
Részben megérült kár: Elveszett fejsze nyelve megleve.
Részeg: Rengeteg szeszt nyelt le.
Rossz színdarab: Tenyered erre nem vered, mert se veleje, se szelleme.

S

Sárkány: Gyerekeknek fellegekbe eregetett, enyvezett, rendszeren bekeretezett szerkezete.
Sintér: Veszett ebek ellenfele.

SZ

Szenzáció: Nevezetes eset.
Széna: Tehenek kedves eledele.
Színész: Este festve, jelmezből szerepel, megneveztet, esetleg keseregtet.
Színház: ez egy kerek, rendszeren emeletesre megszerkesztett hely, melyben egyesek egy emelkedettebb s lepellel elrekesztett helyen fejből megjegyzett szerepekkel csevegnek, rendszeren szerelmes jelene- teket.
Ezen helyen szemben ezer meg ezer ember elhelyezkedve, remegve, esetleg nevetve mered e jelenetekre, s egyszerre tenyereket hevesen egybevernek. Ezt befejezve, egyszerre elmennek, megjegyzve: Ejnye, de kellemesen telt el e remek este.

Szófogadó: Engedelmes.
Szorzó jel: Egyszeregy ferde keresztje.

T

Takarékoskodik: Feleslegre tesz szert.
Tájkép: Lefestett hegyek, berkek, fellegek.
Tányér: Elledelt teszel bele.
Tehén: Megfejeve tejet nyersz.
Ti: Te meg te.
Tülerő: Ezren egy ellen.
Turistaklub: Meredek hegyeken, veszedelmes helyeken vezetett emberek szervezett egylete.

U

Unokám: Gyermekeim gyermeke.

Ü

Ügyvéd: Pert vezet, nyer, esetleg vesz.

V

Vége: Befejezve.

Z

Zongora: Keziddel ezen keskeny lemezeket veregetve kellemes - esetleg kellemetlen - zengzeteket petyegethetsz.
Zsebmetsző: Zsebekben tesz szert kereksetre.

Ki hogyan

KI HOGYAN BESZÉL?

A céllövő: célzattal. - *A borbély:* habozva. - *A muzsikus:* hangsúllyal. - *A korcsmáros:* hosszú lére eresztve. - *A közszerűs:* bizonyos éllet. - *A gyógyszerész:* apatikusan. - *Az ebtenyésző:* kutyafuttában. - *A lámpagyújtogató:* világosan. - *A folyamőr:* mint a vízfolyás. - *Az időjós:* vészjóslóan. - *A tűzoltó:* tűzzel. - *Az edényes:* mázósan. - *Lindbergh:* szárnyalóan. - *A titkár:* titokban. - *A tolvaj:* lopva. - *A vadász:* vadakat mond. - *A rovargyűjtő:* tücsköt-bogarat. - *A vegyész:* maró gúnnnyal. - *A mosónő:* kezeit mosva. - *Az üggyvéd:* üggyel-bajjal. - *A cukrász:* édesen. - *A küldönc:* jelentősen. - *A rab:* zárkózottan. - *A maturáló:* éretlenül. - *A birkózó:* félvállról. - *A kocsis:* magas bakról. - *A hordár:* választ várvá.* - *A hókaparó:* hébe-hóba. - *A fehér akác:* susogva, - *A varrónő:* egymásba ölti a szavakat. - *A rőfős:* mértékletesen. - *A részeg:* tétován. - *A szabó:* szabatosan. - *A méhész:* mézesen. - *A fagyvialtos:* hidegen. - *A kertész:* kertelve. - *A mezőőr:* zölddeket beszél. - *A hegedűs:* hangfogóval. - *A huszár:* lóhátról. - *A turista:* tájszózással. - *A bűvár:* mély értelemmel. - *A mulatt:* kétszínűen. - *A szoprán:* fennhangon. - *A bakter:* vigyáz a szavakra. - *A dajka:* gyerekesen. - *A fogorvos:* idegesen. - *A szakácsnő:* velősen. - *Andersen:* mesésen. - *A bukott diák:* ismétlésbe bocsátkozik. - *A súlydobó:* dobálódzik a szavakkal. - *A kötőrő:* törí a nyelvet. - *Az üveges:* átlátszóan. - *A remete:* magában. - *A nyomdász:* megnyomja a szavakat.

KI HOGYAN HAL MEG?

Az aratót lekaszálja a halál
A házimester beadja a kulcsot.
A vancellérré rákapálják a földet.
A molnár leörli életét.
A szabónak elszakad élete fonala.
A pék megeszi kenyere javát.
A fuvarost a Szentmihálylovára teszik.
A földmivest elföldelik.
A kertész a paradicsomba jut.
A harangozónak beharangoznak.
A portásnak megnyílik a mennyország kapuja.
Az órásnak üt az utolsó órája.
A kalauz eléri az utolsó állomást.
A révész kiköt az örökkévalóság révpartján.
A lámpagyújtogatónak az örök világosság fényeskedik.
A színész letűnik az élet színpadáról.
Az író kezéből kihull a toll.
A muzsikusnak elszakad élete húrja.
A hajós boldogabb hazába evez.
A pénztáros leszámol az élettél.
A bűvár örök álomba merül.
A trombitásból végképp kifogy'a szusz.
Az üvegesnek a szeméi üvegesednek meg.
A pályafelügyelő bevégzi pályáját.
A koldus jobbblétre szenderül.
A díj birkózót legyűri a halál.
A hadbíró megnyugszik békében.
A lakó örökös otthonra lel.

A festőművész előtt új világ panorámája tárul fel.

A boldogtalan megboldogul.
A siketnek megszólal az utolsó harsona.
A győzelmes hadvezéren diadalt arat a halál.
A léghajósnak elszáll a lelke.
A vegetariánus a fűbe harap.
A teherhordónak könnyű lesz a föld.

KI HOGYAN KEZDI A BÁLT?

Baromfisok: *Debrecenbe kéne menni, pulykakakast kéne venni.*

Számantanárok: *Egy, kettő, három, négy, öt, hat, hét . . .*

Drogisták: *Szagos lesz az utca, amerre én járok.*

Szabók: *Édes anyám, csak az a kérésem: Extra ruhát csináltasson nekem.*

Sin térek: *Kis kutya, nagy kutya, nem ugat hiába.*

* **Trafikosok:** *Három hosszú szivart veszek.*

Vadászok: *Három hétig kuvasz leszek.*

Kivándorlók: *Elment a rózsám Amerikába.*

Csordások: *Nem akar az ökörcsorda legelni.*

Kereskedők: *A ki boltos akar lenni, nem kell annak megjéjdeni.*

Csikósok: *Sárga a csikó, sárga a nyereg rajta.*

Éjjeliőr: *Hajnaltól, hajnal előtt.*

Ácsok: *Zsindely ezik a kaszárnya tetejét.*

Bőrösök: *A csizmámon nincsen kéreg.*

Csizmadiaák: *De szeretnék, de szeretnék rámás csizmát viselni.*

Detektívek: *Mi mi mi mi mi mi mozog a zöldlevese bokorban?*

Arisztokraták: *Hej igazi úr, születet úr vagyok én.*

Erdészek: *Ezt a kerek erdőt járom én.*

Szállodások: *Jaj de magas, jaj de magas ez a vendégfogadó.*

Patikusok: *Hallod-e te Katika, kell-e orvos, patika?*

Rabok: *Rácsos kapu, rácsos ablak.*

Háziurak: *Pesten csináltattam házat.*

Öregemberek: *Ha még egyszer gyermek tudnék lenni.*

Gulyások: *Én vagyok a csongorádi gulyás.*

Halász: *Én fogom az aranyhalat.*

Útbízatosok: *Befújta az utat a hó.*

Molnárok: *Álla malom, áll a vitorlaja.*

Hordárok: *Berobog a debreceni gyorsvonat.*

Kalaposok: *Kalapom, kalapom csurgóra.*

Pékek: *Lesz még szőlő, lágy kenyér.*

Mozdonyvezetők: *Gőzkocsimnak nyolc kereke sárgára van festve.*

Turista: *Jó a turistának, nincsen semmi gondja.*

Katalin-bál: *Hej Kati Kati Kati. Szívem Kati a kapuba gyere ki.*

BESZKÁRT: *Várlak, várlak, de hiába várlak . . .*

Elektromos bál: *Sötét van, nem látok.*

Virágárosok: *Kéket nyílik az ibolya, nem sárgát.*

Cigányok: *Zene, zene, zene, zene, zene szól a csárdában.*

Tűzoltók: *Ég a kunyhó, ropog a nád.*

Gabonások: *Ritka búza, ritka árpa, ritka rozs.*

Fakereskedők: *Vékony deszka kerítés.*

Fogorvosok: *Húzzad csak, húzzad csak keser-
vesen.*

Juhászok: *Beszegődtem Tarnócára bojtárnak.
Képkereskedő: Képeddel alszom el, képeddel
ébredek.*

Huszárok: *Nagy a feje, búsuljon a ló.*

Földművesek: *Szeretnék szántani, hat ökröt haj-
tani.*

Autósok: *Megy az autó, porzik az út utána.*

Minden kezdet nehéz

*Azt hiszem, fölösleges a figyelmeztetést fel-
hívni arra, hogy minden szó ugyanazzal a
betűvel kezdődik!*

CSERKÉSZKIRÁNDULÁSON

Csalitban csicsérgés, csattogás,
Csörgedező csermelycsobogás -
Csonka cserfán csúf csóka csereg,
Cserkészfiúk csapata cseveg,,
Csokrot csinálnak csillagvirágból,
Csipéseket csalnak csalárd csalántól. -
Csiga csöndben csúszik csicsóka csúcsára,
Csipkés cserlevélen cserebogár csápjá.

KIRÁNDULÁSOM KALOCSÁRA

Kedden kakas kukorékolására korán keltem.
Kigondoltam, kirándulni kellene Kalocsára. Ki-
ugrottam kanapémról, kikeféltem kabátom, ká-

lapom; kamáslit, kesztyűt kivettem kaszliból,
kezembe kapva, kirohantam kedves Kázmér ko-
mámért. Kint kikerestük Kalocsára kiinduló
konflis kocsist. Kiültünk kocsis közeibe. (Két-
szer kilenc kilométert kocsiztunk.) Kázmér ka-
bát jából, kutatva kezemmel, kivettem Karinthy ke-
délyes könyvét. Közbe kacagva Karinthy ke-
ves komédiáin, különösen kedves községen ko-
csikázva keresztül, Kalocsára kerültünk.

Korzó kávéházban kakaót kiflivel kértünk, ki-
ittuk, kifizettünk kávésnak kilenc kilencvenet.

Kimentünk Kázmérral korzóra. Később kijött
korzóra Kázmér kollégája, Károly (ki kántor Ka-
locsa külvárosában), kivel kimentünk korcsolya-
pályára. Kérésünkre Károly kikereste korcsolyá-
zók közül Katót, kalapukat koponyánkról ke-
zünkbe kapva, Katónak köszöntünk. Kérésünkre
korcsolyázott Kázmérral (ki Kecskeméti Korcsolya
Klubnál kitüntetést kapott). Kar-karba kor-
csolyáztunk. Kató keze kicsúszott Kázmér kezé-
ből, kipenderült korcsolyapálya kellős közepébe.
Kázmér kinyújtotta kezét Kató kezéért, kezét ke-
zébe kapva, karöltve kijöttek. Károly kikap-
csolta Kató korcsolyáját. Kimentünk körülnézni
Kalocsa különlegességeit.

Kalocsa kápolnájában kilencet kongattak. Ká-
rolytól, Katótól kapkodva köszönve kocsinkra
kászálódtunk.

SZÍNHÁZBAN

Színpadról színes szavak sziporkáznak,
szerepét szépen szavaló színész szórakoz-
tat. Szomszédod szólót szemezget, szinte
szuszog szédült szemlélődésében. Szívből
szánod szegényt, szivart szeretne szívni,
színházban szokatlan!

Ki bírja szusszal?

Tanuljátok meg kívülről és próbáljátok ezt az egy mondatot egyfolytában elmondani:

FELKÖSZÖNTŐ EGY MONDATBAN

»Valamint a kalucsnira tapadó agyag ölelő karjaiból kibontakozó kocsikerék
csikorgása által megriasztott tanyai kuvaszkutya bundájába kapaszkodó kullancsbo-
gár szeméiből kicsorduló könnycseppekben visszatükröződő régi rabló lovagvár föl-
vonó hídjából kiálló rozsdás vasszögek összetartják annak alkotó részeit, azonkép-
pen tartson össze bennünket a barátság és szeretet; és valamiképpen a falon függő
ingaóra ingájától kettészelt pipafüst maró mivoltától prűszkölő kandúrmacska hosz-
szú bajuszától megcsiklandozott katicabogár szárnyáról visszatükröződő napsugár
heve által egy ócska kalapon megolvasztott tündöklő zsírfortok erősítik annak ma-
tériáját, azonképpen erősítse a sors testileg-lelkileg a jövőre; és valamintégeskép-
pen a kegyetlenül hamis zene utolsó akkordjánál elájuló leányka lármás sóhajától
megreszketett gyertyaláng fényénél sillabizáló diákok mandzsettájáért lamentáló
háziasszony ölében csipegető kis csirkék csiripelésére kotkodácsoló tyúk által szerte-
kapált vakondtúrásra hull a mindeneget megtermékenyítő eső, azonképpen hulljon
az ön fejére is a mennyei áldás!«

Egyveleg

Néhány példával bemutatjuk, mennyi mindenféleképpen lehet még betűkkel és szavakkaljátszani.

Az eszperente mintájára más magánhangzókkal is próbálkozhatunk.

Például: a betűvel:

ANNA

**Anna angyal, haja barna,
Arca hamvas aranyalma,
Ajka hajnal, dal a hangja,
Agyal-karnak halk harangja.**

ABC-EGYSZEREGY

(A feladat: mondatot szerkeszteni a teljes ábécé mássalhangzóinak egyszeri, magánhangzóinak legalább egyszeri felhasználásával.)

A főherceg csúnya Bodza kutyája ügyesen lopva eszi a zsemlyét.

SZÓTAGISMÉTLÉS

Barátom Tommi, minek nekem emlegetned Nedbál Bálint intését?

Fáj a rája szája tája hája.

Ni, a Garai niagarai agarai.

SÚRÍTÉS

(Egy szót összetett mondatban több értelemben használunk.)

Becsapja az ajtót és barátját.

Karcsi *felhúzta* az órát és az orrát.

Fölteszem a kalapom és azt, hogy ez tesz neked.

SAJTÓHUBA

(Egy hibás betűvel új, lehetőleg mulatságos értelmet adni a mondatnak.)

Sándor megette a *cipőt* (cipót).

ítélkezett a községy bölcs *bikája* (bírája).

Az erdőben egy többszázéves gyönyörű *hölgy* (tölgy) áll.

A kopaszság nem nagy *haj* (baj).

Pontyot (pontot) tett a sor végére.

Bánatában beült a *kucsmába* (kocsmába).

CSEREBERE

1. (Két külön szóból két új szót önteni).

kő-vér-kor-tes, ebből lesz:

kő-kor-v ér-tes.

2. (Kezdőbetűket felcserélni)

Képes naptár - népes /captár.

CSAK RÖVIDEN

(Több szót, esetleg egész mondatot »egy szóval« - persze tréfásan - kifejezni.)

Hogy hívják a beteg házaspárt? - *Lázaspár*.

Mi az, ha valakit hógolyóval eltalálnak? - *Télitalálat*.

Hogy nevezik a zongoraórát? - *Zongora*.

Gusztit valamit rejteget. - *Gusztitkol*.

DÍNOM-DÁNOM

(A mássalhangzók a helyükön maradnak, de a magánhangzók megváltoztatásával új szavakat kell csinálni.)

Fej torna - fáj túrni.

Süt a nap - suta nép.

Bíró - báró, bóra, bura.

Kántor - kontár.

A malátasör édes - e mulatós úr adós.

Fájó dalom - fejedelem

Hű szíveket remélek - ha szavakat rímelek.

MIBEN HASONLÍT?

A könnyen hívő ember és az ajtó? - Mindkettőt *becsapják*.

Egy sonkás zsemlye és egy bájos kisbaba? - Mindkettő *ennivaló*.

A házasság és egy utazás? - Mindkettőt *jegyváltás* előzi meg.

A tízpengős és a katonai őrség? - Mindkettőt *felváltják*.

MIBEN KÜLÖNBÖZIK?

A *festő* és a *török*? - Egyiknek *ecsetje*, másiknak *meccsetje* van.

A *Balaton* és az *esőköpeny*? - Egyik *állóvíz*, másik *vízálló*.

A *fejkendő* és a *glicerin*? - Egyik *keszkenő*, másik *kézkendő*.

A *mókus* és a *fakereskedő*? - Egyik a fára *felkúszik*, a másik fára *alkuszik*.

Az *érem* és az *elszívott szivar*? - Egyik *amulett*, másik *hamu lett*.

A *gombostű* és az *autó*? - Az autó mondja: *tű-tű*, de a tű nem mondja: *autó-autó*.

A *gombostű* és az *autó*? - Ha nem tudod, ülj bele.

Egy *fűzetlap* és a *búrok kalapja*? - Egyik *irkalap*, másik *búr-kalap*.

A *zászló* és az *ABC*? - Egyiket *kítűzik*, másikat *betűzik*.

A *tehetség* és egy *koldus*? - Egyik *eget kér*, másik *kéreget*.

Érdekes az is, amikor színdarab- vagy regénycímekből állítanak össze egész történeteket.

»A kőszívű ember fiai« a »Senki szigetén« rabul ejtettek »Egy magyar nábob«-ot. Fiaiéi.

Öt magánhangzó egymás mellett:

HÁROMSZOR

Háromféleképpen lehet ezt a kis regényrészletet elolvasni.

1. Akár egyfolytában *az egészet*.
  2. Akár csak a vastagon szedett *páros sorokat*.
  3. Akár csak a *páratlan* (dőlt betűs) *sorokat*.
- Mindhárom esetben más-más értelmet kapunk.

Történetünk új szereplője, Béla, lépett be és éppen nem méltatlan volt a tökéletes férfi nevére. Szoborszerű szép arc és alak párosult nála. Viselkedésében semmi merevség, mely annyira ellenszenvenessé tehet. Csillogó szellem, mely első percre feltűnt mindenkinek. Elegáns ruházat borította tagjait, finom anyagból, de feszes magatartásnak vagy mozdulatoknak nyoma se volt nála és föllépése tökéletesen ellentétben állt mindennel, ami igazán nem jellemezte az urat.

Gentleman volt . . .

VISSZA AZ EGÉSZ! (Pilászy Györgytől)

Olvassátok el a következő levelet, melynek minden sora egyforma hosszú.

1.

Anyagot gyűjteni nemrégén úton voltam, igazi utazás volt s hiába fogják rám, hogy nem volna teljes értékű. Az sem igaz, hogy otthon ültem. Nem mondhatják, hogy munkám nem volna helyes és jó. Hosszú hónapokig tapasztalhattam! Ne mondjuk, hogy tanulmány többet ér a tapasztalatnál. Mit ér az, hogy ülök és elmélkedek. Állítom, hogy a tanulás semmi egymagában. Csakis az a helyes, hogy ha utazom és tapasztalatokat szerzek.

És most olvassátok el a 2. levelet, s rájöttök arra, hogy betűről betűre azonos az előbbivel, csak a sorok fordított sorrendben vannak, azaz az első levél első sora = a.második levél utolsó sora stb.

2.

Ha utazom és tapasztalatokat szerzek, semmi egymagában. Csakis az a helyes, hogy ülök és elmélkedek. Állítom, hogy a tanulás többet ér a tapasztalatnál. Mit ér az, hogy tapasztalhattam! Ne mondjuk, hogy tanulmány nem volna helyes és jó. Hosszú hónapokig otthon ültem. Nem mondhatják, hogy munkám nem volna teljes értékű. Az sem igaz, hogy igazi utazás volt s hiába fogják rám, hogy anyagot gyűjteni nemrégén úton voltam.

KI TUD TRÜSSZENTENI?

vagy KI AKAR BREKEGNI?

Ha sokan vannak együtt szabadban, mulatságos »hangjáték« a *trüsszentés* vagy *bé-kabrekegés* utánzása.

Négy egyenlő csoportra osztjuk a résztvevőket. Minden csoportban legyen legalább három-négy gyerek. Minden csoport kap egy szót vagy mondatot, amelyet aztán az adott pillanatban, a játékvezető intésére, **egyszerre, lehetőleg mindnyájan egyforma hangosan és egyforma gyorsasággal érhetően kimondanak.**

Ha **trüsszentést** akarunk utánozni, akkor az első csoport szava: *here*,

a másodiké: *treff*,

a harmadiké: *pikk*,

a negyediké: *asz*.

Ha a négy csoport ezt a négy szót **egyszerre** mondja ki, és vigyáznak arra, hogy egyik se harsogja túl a másikat, akkor az egész együtt úgy fog hangzani, mint egy hatalmas nagy trüsszentés.

Ha **brekegést** akarunk utánozni, akkor mondatokat kapnak a csoportok.

Az első csoport mondata: **Mit varrsz? Mit varrsz?**

A másodiké: *Papucsot, papucsot.* * •

A harmadiké: *Kiknek, kiknek?*

A negyediké: *Uraknak, uraknak.*

A vastagbetűs szótagokat hangsúlyozva és a többinél valamivel (a zeneértőknek

megmondom: egy kvarttal, azaz négy hanggal) magasabban kell kiejteni.

Ha az intésre a négy csoport ezt a négy mondatot a fenti szabályok szerint kimondja, a közönség pompás, *élethű brekegést* fog hallani.

IDA VAGY A PUSZTAI SÍR

címen Orosz Ádám regényt írt, amelyben egyetlen *ige* sem fordul elő.

Így kezdődik:

Íme egy rideg sír itt a csendes pusztában, távol az élőktoi, távol az emberek méltó figyelmétől. Csak a mélás pásztor egykori nyughelye s párnája most ez; csak az ő könyveitől nedvesek olykor még hantjai. Hárskereszt mellette s egy barnamohos emlékkő, komoly és szomorú, mint maga a sír. Sátora sötét fűzárnyék. Közel egy patak hozzá fehér hullámokkal s ennek halmos partján vadrózsák s liliomok között egy bús kőomladék. Mi történe! színhelye ez?

(Próbáljátok utánozni!)

SZÁMOK ESZPERENTE NYELVEN

1 = Egy

2 = Kettes

3 = Kettes meg egy

4 = Kettes meg kettes

5 = Negyven fele negyede

6 = Negyvenkettes hetede

7 = Hetes

8 = Hetes meg egy

9 = Hetes meg kettes

10 = Negyven negyede

35 = Hetven fele

• 250 = Ezer negyede

1 000 000 = Ezerszer ezer

i

LÉGY PONTOS!

A királynőt megölni nem kell félnetekjő lesz ha mindnyájan beleegyeztek én nem ellenzem.

Figyeljétek meg a fenti mondatot! Nincs benne vessző! A vesszőket kétféleképpen helyezhetjük el, úgy hogy a mondat más-más értelmet kapjon.

1.

A királynőt megölni nem kell, félnetek jó lesz, ha mindnyájan beleegyeztek, én nem, ellenzem.

2.

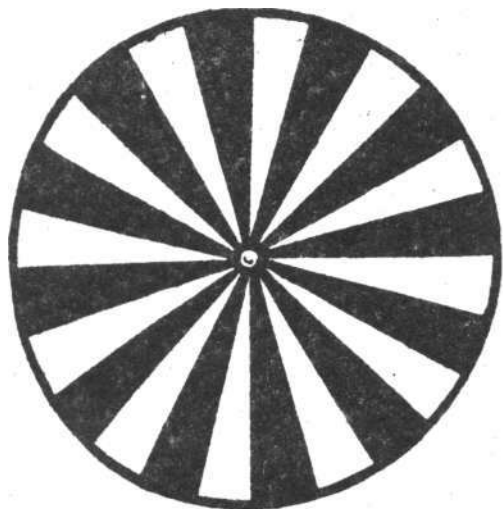
A királynőt megölni nem kell*félnetek, jó lesz, ha mindnyájan beleegyeztek, én nem ellenzem.

' Mi ebből a tanulság? Vigyázzatok ti is a vesszőkre és pontokra írás közben!

Optika

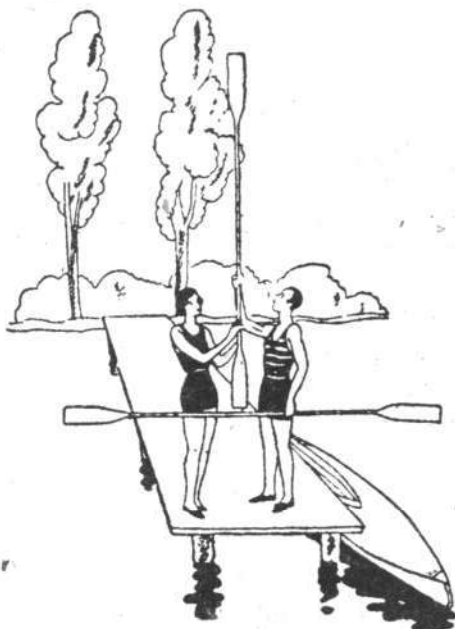
Valószínűleg gyakran hallottátok, sőt nyilván ti is sokszor mondtátok: »Saját szememmel láttam*. Ez ugye azt jelenti, hogy feltétlenül úgy van, ahogy mondtad? Bizony nem mindig lehet hinni a szemünknek. Ha nem hiszitek, tanulmányozzátok át ezt a 6 oldal optikát!

PÉNZT TALÁLHAT MINDENKI !

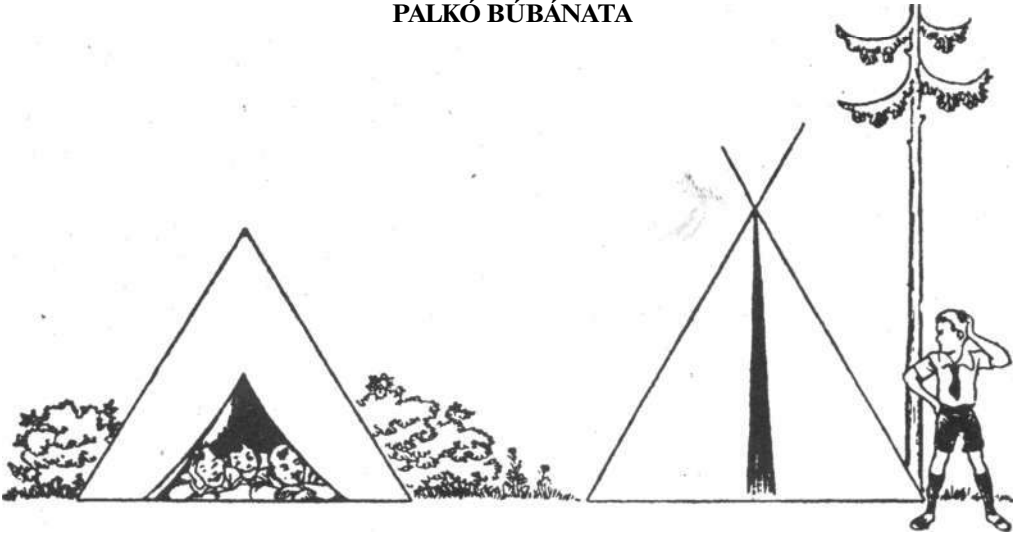
Vegyétek a könyvet a kezetekbe és tartásátok úgy, hogy az ábra szemektől 30-40 centiméter távolságra legyen vízszintes helyzetben írjátok le a vízszintesen tartott nyitott könyvvel kis köröket a levegőben és nézzetek mereven az ábrára. Ha körülbelül egy percig folytatjátok ezt, úgy látjátok, mintha kerek pénzdarabok gurulnának körbe az ábrán. Próbáljátok meg! A pénzt / nektek adom!

VADEVEZŐSÖK

*Baba: Add nekem a hosszabbik evezőt,
Jancsi: Szívesen, de melyik a hosszabb?
A vízszintes vagy a függőleges?
Ti mit gondoltok?*

PALKÓ BÚÁNATA

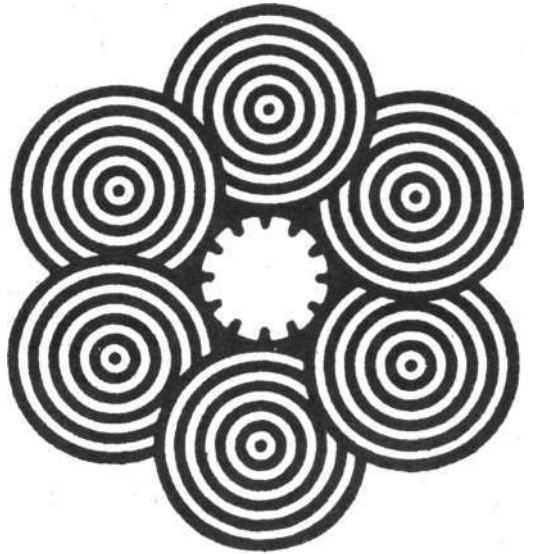

Pali kitűnő tornász volt és remekül korszolyázott, sok érmet nyert, s mégis most szomorú, mert három barátjának *egyenlő-*

oldalú háromszög alakú sátra van, az övé pedig valamivel magasabb lett a kellenénél. Jogos a bánata?

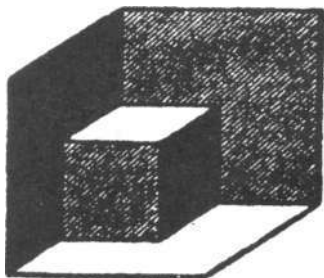

1. A férfi magasabb, mint a fiú?
2. A férfi a rajzon magasabb, mint a fiú?

Hagyjátok a könyvet az asztalon vízszintes helyzetben, fogjátok meg a szélét és nézitek mereven erre az ábrára. Azután vízszintes irányban forgassátok kicsit jobbra-balra, úgy, mint a poharat szoktátok, hogy az alul levő maradék cukrot a víz feloldja.

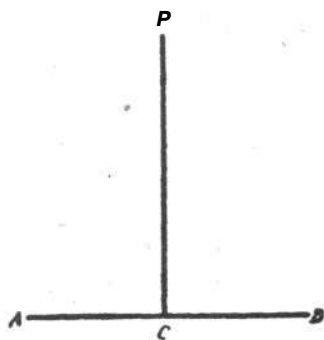
Úgy látszik, mintha minden kör a középpontja körül forogna. A közepén levő fogaskerék pedig ugyanakkor ellenkező irányban.

A sarokban látunk egy kiskockát.

Jobban megnézve, azt látjuk, hogy a kis kocka a nagy kocka éle mellett van.

Megfordítva az ábrát, egy nagy kockából hiányzó kis kockát látunk.

Melyik egyenes hosszabb: a vízszintes vagy a függőleges?

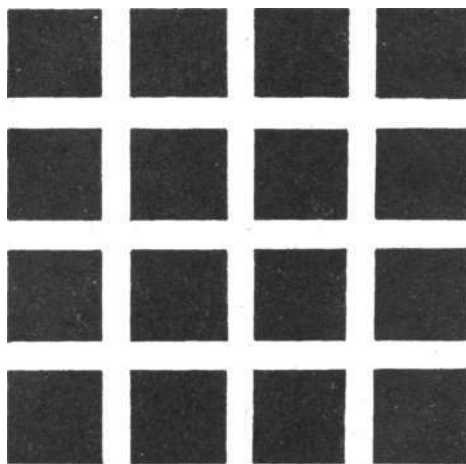
Furcsa ugye ez a papagáj? És ha megfordítod a képet?

Hogy tetszik neked az a kis kacsa?

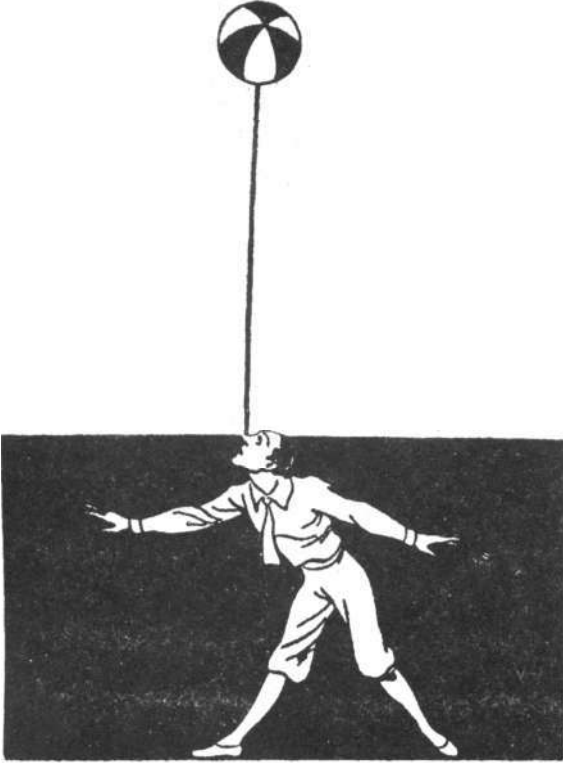
Nagyon? Akkor fordítsd el a képet egy kicsit jobbra!

Hogy tetszik neked a kis nyuszi?

Mit láttok a fehér vonalak keresztezéseinél? Kis fekete köröket? Nézzetek erősebben s akkor riem látjátok azokat.

MELYIK SZEMEDNEK HISZEL?

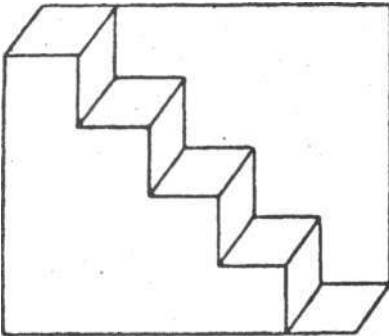

Nézd mind a két szemeddel. Most egyenesen áll a bot.

Csukd be a bal szemedet, s nézz a *jobbal* a botra. Úgy látod, mintha *az jobbra* dőlne.

Csukd be a jobb szemedet s nézz a *ballal* a botra. Úgy látod, mintha *balra* dőlne.

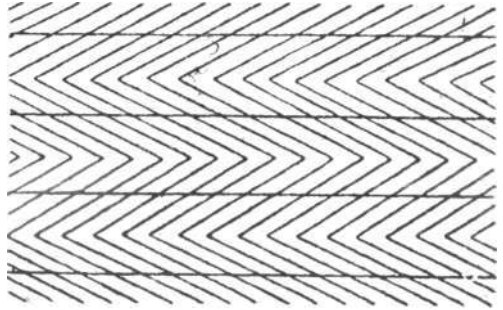
LÉPCSŐ

-Nézzünk az ábrára mindkét szemünkkel mereven. Majd csukjuk be a balt, s a jobb szemmel nézve egy rendes lépcsőt látunk.

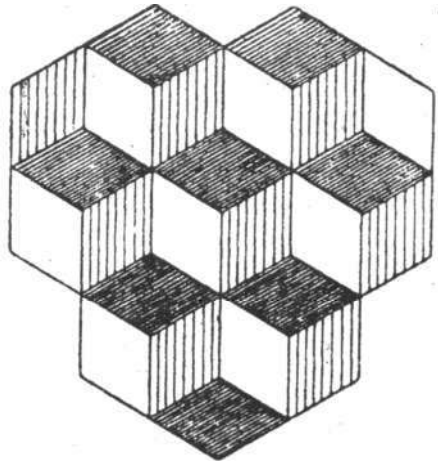
Nyissuk ki a balt, s csukjuk be a jobbot, s fordított lépcsőt látunk.

NÉGY EGYENES

Párhuzamosak a cikk-cakkos vonalakat metsző egyenesek?

PÁROS VAGY PÁRATLAN?

Hat vagy hét kockát látsz ezen a képen? - Nézd meg fordítva is!

EGY VAGY KETTŐ?

Akarod, hogy ebből az egy golyóból kettő legyen? Akkor bal kezed középső ujját hajtsd erősen a mutatóujjra és egy kis golyót hajts velük a pontozottan jelölt pályán (behunyt szemmel).

Úgy érzed, mintha két golyó lenne.

A helyes választ hátul a megfejtések közt találhatod!

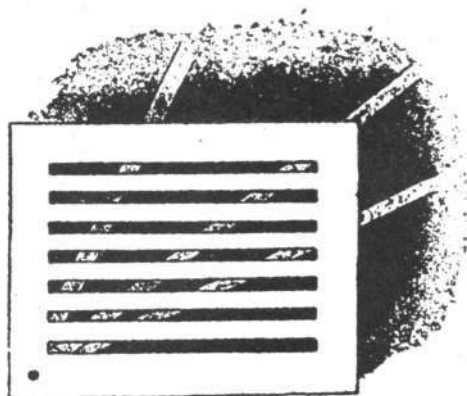
SZEMFOTOGRÁFIA

FERDE EGYENES

Körülbelül 20 centiméter távolságból erősen, mereven és egyfolytában nézzünk az orron levő fehér pontra fél percig. (Számoljunk magunkban lassan 35-ig.)

Rögtön azután a fal vagy mennyezet világos részére tekintünk, olvassunk tízig és ekkor *Hindenburg képe ott megjelenik, majd eltűnik s újra megjelenik.*

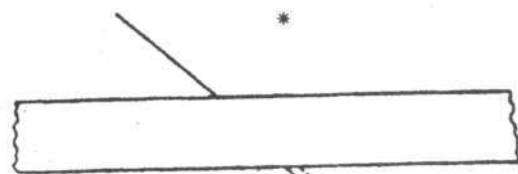

Kemény papírból kell a fenti rácsot elkészíteni. Ugyancsak kemény papírból kell egy szalag, amely teljesen egyenes, s végig egyforma széles. Ezt gombostűvel meg kell erősíteni a rács mögött úgy, hogy mozgatni lehessen körülötte. Ha a szalag csaknem függőleges, akkor egyenesnek látszik. De minél lejjebb hajlítjuk, mindinkább úgy tűnik fel, mintha külön darabokból s nem egy egyenesből állna. A legalsón a legszembetűnőbb!

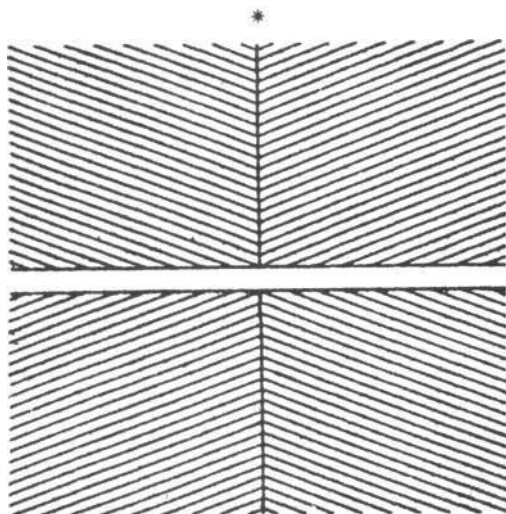

A felső vagy az alsó hosszabb?

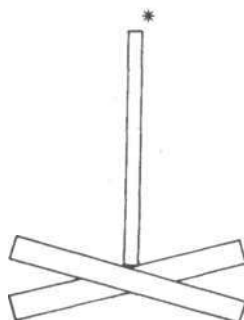

A felső vonal folytatásaként két vonalat rajzoltunk.

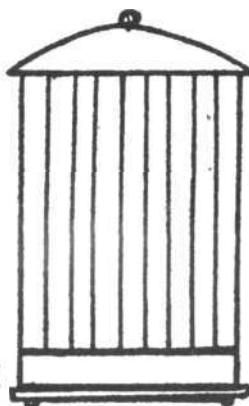
Melyik esik pontosan a felső vonal meghosszabbításába?

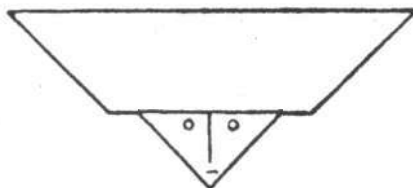
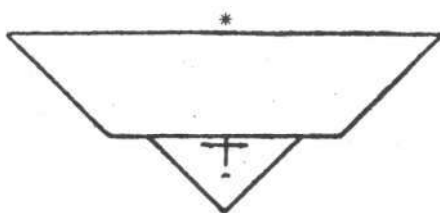
Párhuzamos a két középső egyenes?

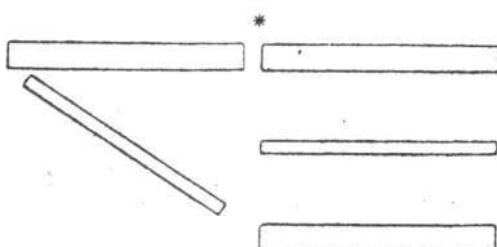
A függőleges sokkal hosszabb, mint a másik kettő?

Akarod, hogy a kis madár bemenjen a kalitkába? Nem kell semmi mást csinálnod, mint a pontozott vonalra élével s hosszában egy névjegyét állítani, s annyira közel hajolni hozzá, hogy az orrod érintse annak felső szélét.

A kalapok alsó szélei egyforma hosszúak?

A keskenyebb ábrák hosszabbak, mint a szélesebbek?

(A helyes megoldásokat a 103. oldalon találjátok!)

Beugrató

Ezeknek a tréfáknak a lényege rendszerint az, hogy valakinek látszólag könnyű kérdéseket vagy feladatokat adunk, amelyekkel azonban - csodák csodája - nem tud megoldani, azazhogy elhibázza. Persze, a beugratónak ügyesnek és nyugodtnak kell lennie. Ne hívja fel az áldozat figyelmét a csapdára, mert akkor helyette ő sül fel.

Érzékeny, sértődős pajtásainkat ne ugrassuk be, esetleg fájna nekik; annyit pedig nem ér a mi multságunk.

Ha minket ugrat be valaki, ne érzékenykedjünk. Legokosabb, ha mi is nevetünk a beugratóval együtt és azt mondjuk, most tanultunk valamit, amivel majd mi is beugratunk másokat.

Még azt a tanácsot is adjuk, hogy a beugratásokból nem szabad sokat, sőt kettőt sem egymás után elmondani, mert akkor a többiek félnek és túl óvatosak, hanem ezeket keverni kell a könyv többi játékaival. Helyes tehát elmondani 2-3 gyufaviccet s akkor negyediknek egy beugratót, persze nem jelezve előre, hogy *no most egy beugrató jön*, hanem például azt mondani: *egy érdekes dolgot mutatok, vagy: akarsz egy pengőt nyerni?* stb.

A beugratások nagy részét párbeszédese formában írjuk le, úgy, ahogy a valóságban megtörténhetnek.

(IGEN-NEM

Gyuri: Fogadjunk egy pengőbe. Én kérdezek tőled egy nagyon egyszerű dolgot. Ha *igen~ne* felelsz rá, megnyered a fogadást, ha nem-mel, akkor vesztesz.

Laci: Hiszen az nagyon egyszerű, de azért csak fogadjunk, szeretek nyerni. (Leteszik a pénzt az asztalra.)

Gyuri: Tehát áll a fogadás. Kezdjük! (Hirtelen, mint akinek ez most jut eszébe.) *Vagy ismered ezt a játékot?*

Laci: Nem.

Gyuri: Nem? Hát akkor el is vesztetted a fogadást. Kijelentettem, hogy kezdjük. És

feladtam a kérdésemet, ami ezt volt: *Vagy ismered ezt a játékot?* És te nem-mel feleltél, *igen* helyett.

VÉGE JÓ, MINDEN JÓ?

Gábor: Egy botnak hány vége van?

Jancsi: Kettő.

Gábor: És ha kettétöröm a botot?

Jancsi: Akkor négy.

Gábor: Tévedsz, akkor öt.

Jancsi: Miért?

Gábor: Mert a *botnak is vége van!*